ЯШАСИН БИРИНЧИ МАЙ!

Бизнинг Совет Шарқи бу — Шарқнинг порлоқ чароғи,
Гўзал пойтахтимиз — Тошкент жонажонимиз.
Айниқса байрам тонги озод эллар байроғи
Лоларанг тўлқин ичра тип-тиниқ осмонимиз.

Кўча-кўйни тўлатиб, яғрин ташлаб, улуғвор,
Мардона қадам билан ўтиб борар ишчи халқ.
Шон ила, шараф ила саф бойламак эътибор,
Пахтакор, шуҳрат ила бу қаторда сен ҳам болқ!

Ғафур ҒУЛОМ.

А. Ҳолиқов ишлаган расм.

БАЙРАМ МУБОРАК!

АГАР 1 МАЙ КУНИ ҲАВО ОЧИҚ БЎЛСА, БИРИНЧИ МАЙ НАМОЙИШИГА ЧИҚҚАН КИШИЛАРИМИЗНИНГ НАҚАДАР ЯСАНИБ ТОВЛАНГАНЛИГИНИ КЎРАСИЗ. БИЗНИНГ КИШИЛАРИМИЗ ЙИЛДАН-ЙИЛГА ТОБОРА ЯХШИРОҚ, ТОБОРА ЧИРОЙЛИРОҚ КИЙИНАЁТГАНЛИКЛАРИНИ... ҲАР САФАР КЎРГАНИМДА ЖУДА ХУРСАНД БЎЛАМАН.

Н. С. ХРУШЧЕВ.

Дарвоқе, бугунги байрамда биз турмушимизнинг ширинлигини, юртимизнинг дилбарлигини кўрамиз. Ҳамма нарса баҳордек яп-янги, ғуборсиз. Кишиларимиз башанг кийинган, кўчаларимиз чўғдай ясанган. Чеҳраларда ёқимли табассумлар...

Биринчи майни одатда гул байрами, баҳор байрами дейдилар. Бу табиатан тўғри. Лекин у аслида шу гулни ўстирувчилар, шу баҳорни яшнатувчилар байрамидир, гўзал одамлар байрамидир

Бугун улуғ меҳнат аҳли Африканинг иссиқ чангалзорларидан тортиб Шимолий қутбнинг муз саҳроларигача, Кубанинг зангори кўрфазларидан тортиб Индонезиянинг минг оролларигача, қуёш чиқиб қуёш ботаётган ҳамма ерда ўз традицион байрамини нишонлайди, жаҳон пролетариатининг бирдамлигини намойиш қилади. Бугун — капитал олами қақшайдиган, социализм дунёси яшнайдиган кун. Бугун — уруш чекинадиган, тинчлик қадам ташлайдиган кун. Бугун — эскилик қулайдиган, гўзаллик барқ урадиган кун. Бугун тарих ғилдираги яна бизнинг фойдамизга — Тинчлик, Меҳнат, Озодлик, Тенглик, Қардошлик, Бахт-Саодат фойдасига айланади!

— ЯШАСИН МЕҲНАТКАШЛАРНИНГ ХАЛҚАРО БИРДАМЛИК КУНИ, БАРЧА МАМЛАКАТ ИШЧИЛАРИНИНГ БИРЛИК ВА ҚАРДОШЛИК КУНИ — 1 МАЙ!

Биз, ўз меҳнати ва ижоди, билими ва тажрибаси, мақсади ва иштиёқи билан коммунизмни яқинлаштираётган совет кишилари Биринчи майни қирқ олтинчи марта байрам қиламиз. Қирқ олти йилдирки, ҳар йилги гул сайли, лола сайли пайтларида биз Коммунистик партия раҳнамолигида қозонган ғалабаларимизни умумхалқ, умумбашар кўригидан ўтказиб турибмиз. Биз бир вақтлар намойишга биринчи совет тракторини ва аэропланини олиб чиққан бўлсак, энди пахта териш машинасини ва космик кемани олиб чиқмоқдамиз. Ҳа, жуда илгарилаб кетдик! Тарихий ишимиз бурунги ожиз Русиянинг, бурунги йўқсил Туркистоннинг қиёфасини таниб бўлмас даражада ўзгартириб юборди. Эндиликда биз ҳамма моддий ва маънавий бойликларга эгамиз. Буларнинг ҳаммаси социализмнинг шарофатидир.

Давримиздаги ҳамма асосий воқеалар тарихнинг Ленин башорат қилган тарзда коммунизм сари ривожланиб бораётганлигини тасдиқлаб турибди. Инсониятнинг учдан бир бўлаги социализм дунёсида яшаяпти. Планетамиз узра ленинизм башари тобора равшанроқ балқимоқда. Ленин идеялари ёритган ҳамма йўллар, кишиликнинг тадрижий тараққиёти тарихни, одамзодни коммунизмга олиб бораётир. Биз улуғ айём кунида буни алоҳида мамнуният билан қайд қиламиз.

— ЯШАСИН ЕР ЮЗИДА ҲАММА ХАЛҚЛАР УЧУН ТИНЧЛИК, МЕҲНАТ, ОЗОДЛИК, ТЕНГЛИК, ҚАРДОШЛИК ВА БАХТ-САОДАТНИ БАРҚАРОР ҚИЛУВЧИ КОММУНИЗМ!

Бутун совет халқи қатори ўзбек халқи ҳам Совет Иттифоқи Коммунистик партияси Марказий Комитетининг 1 Май Чақириқларидан бениҳоя руҳланиб, тўйга тўёна билан келди. Пешқадам завод ва фабрикалар арафа кунлари меҳнатда жавлон урганликлари, режали колхоз ва совхозлар ерга чигит қадаб бўлганликлари тўғрисида ғолибона рапорт бердилар. Тошкент тўқимачилик комбинатининг магазин хонтахталаридаги той-той газламалари, областимиз пахтакорларининг далаларда раста-раста бўлиб турган яшил квадратлари май олди мусобақасининг ажойиб натижаларидир. Ҳалқимиз коммунизмнинг моддий-техника базасини тезроқ барпо этиш йўлида жон куйдириб меҳнат қиляпти.

Бугун биз қаторда норларимизни, турмушимизнинг ҳар бир кунини новаторлик руҳи билан суғораётган машъалларни, янги қаҳрамонларни, коммунизмнинг бўлажак биринчи гражданларини кўрамиз. Коммунистик тўкинлик учун кураш шиори қалбларида зўр акс-садо бераётган ана шу одамлар: машинасозлар ва бинокорлар, металлурглар ва энергетиклар, шахтерлар ва газчилар, тўқимачилар ва кимёгарлар, пахтакорлар ва боғбонлар, ипакчилар ва чорвадорлар, маккажўхорикорлар ва лубкорлар, ғаллакорлар ва сабзавотчилар бизнинг давлатимиз ва обрўйимиздир. Улар ва уларнинг издошлари бор экан, пойтахт областнинг бу йилги ваъдасига вафо қилиши, эл-юртни ўз маҳсули билан қувонтириши турган гап. Сўзимиз икки бўлмайди. Ватан ҳазинасини бойитамиз.

— КОММУНИЗМНИНГ ШАВКАТЛИ ҚУРУВЧИСИ, ЕР ЮЗИДА ТИНЧЛИК ВА ҲАММА ХАЛҚЛАРНИНГ БАХТ-САОДАТИ УЧУН МАРД КУРАШЧИ УЛУҒ СОВЕТ ХАЛҚИГА ШОН-ШАРАФЛАР!

1 Майимиз — навқиронлик байрами, дўстлик байрами, гўзаллик байрами. Бугун туман-туман халқлар ва миллатлар бир-бирларига Ўзбекистон қуёшидай иссиқ салом йўлландилар, бир-бирларини ўзбек диёрининг гулдасталарини тутиб самимий табриклайдилар. Бугун биз ер куррасидаги ҳамма дўстларимизни, байрам тантаналарида қатнашувчи қадрдон меҳмонларни, яшнаб, ўзидан нур чиқариб турган ороланинг, Кубанинг миллий қаҳрамони Фидель Кастрони меҳмондозлик билан жон-дилдан кутлаймиз. Бугун халқимиз Тошкент кўчаларидан тўлқин уриб оқади. Кишиларимиз ёри-дўстларини, ҳамкасбларини, қўшниларини, дилкаш ўртоқларини байрам намойишидан кейин уйларига, тўй дастурхонларига лутфан таклиф қиладилар. Буларнинг ҳаммасига сабаб — юртимизнинг маъмурлиги, хонадонимизнинг тўқлиги, рўзғоримизнинг бутлиги, меҳнатимизнинг нашъалиги. Биз бунинг учун партиямиздан ва ҳукуматимиздан, давлатимиздан ва Ватанимиздан беҳад миннатдормиз. Ҳаётимиз май қуёшидан сайқал олиб, яна ҳам ярқирай берсин! Коммунизмнинг муҳташам биносини КПСС айтгандек ўхшатиб қураберайлик!

— Улуғ айёмингиз, ёруғ байрамингиз муборак бўлсин, азиз дўстлар!

СССР Олий Совети Президиумида

Ракета қуролининг янги типларини, шунингдек ана шу қурол билан таъминланган атом сувости кемалари ва сув усти кораблларини яратиш ҳамда ишлаб чиқариш, Ҳарбий Денгиз Флоти кораблларини қайта қуроллантириш ишидаги катта хизматлари учун СССР Олий Совети Президиуми етакчи конструкторлар, олимлар, инженерлар ва ишчилардан 36 кишига Социалистик Меҳнат Қаҳрамони унвонини берди. ишчилар, конструкторлар, олимлар, раҳбар ходимлар, инженер-техник ходимлар ва Ҳарбий Денгиз Флотининг ҳарбий хизматчиларидан 6 мингдан кўпроқ кишини СССР орден ва медаллари билан мукофотлади, шунингдек бир қанча илмий тадқиқот институтлари, конструкторлик бюролари ва заводларни ҳам СССР орденлари билан мукофотлади.

Геология-разведка ишларини ривожлантириш, фойдали қазилма манбаларини топиш ва разведка қилиш ишида эришилган муваффақиятлар учун СССР Олий Советининг Президиуми 1963 йил 29 апрелдаги Фармони билан геология хизмати ишчилари, раҳбар ходимлари ва инженер-техник ходимлари, партия, касаба союз ва комсомол ташкилотлари ходимларидан 1476 кишини СССР орденлари ва медаллари билан мукофотлади.

Мирзачўл гидрогеология экспедициясининг старший гидрогеологи Г. Д. Антонова, Буруқтол геология-разведка экспедициясининг старший геологи Х. М. Афанасьев, Кола комплекс геология-разведка экспедициясининг бош геологи К. Д. Беляев, Рудно-Алтай геология-разведка экспедициясининг бош геологи А. П. Беляев, РСФСР министрлар Совети ҳузуридаги геология ва ер ости бойликларини сақлаш Бош бошқармасининг бошлиғи С. В. Горюнов, Магиан геология-разведка экспедициясининг кон мастери А. Жумаев, Краснодон геология-разведка партиясининг пармалаш мастери Н. С. Диков, Вишковск геология-разведка партиясининг бош геологи В. Н. Зайцева, Пермь геология-разведка трести қидирув-тематик партиясининг старший геологи А. Д. Ишков, Саякск геология-разведка партиясининг бошлиғи С. К. Кузембоев, «Азневтеразведка» трести пармалаш конторасининг пармалаш мастери С. А. Нагиев, Ғарби-Шимолий геология бошқармасининг бош геологи С. Д. Покровский Зодская геология-разведка экспедициясининг пармаловчиси С. С. Сарибекян, СССР давлат геология комитетининг раиси А. В. Сидоренко ва бошқалар, жами 150 киши Ленин ордени билан мукофотланди.

Меҳнат Қизил Байроқ ордени билан 367 киши, «Ҳурмат Белгиси» ордени билан 454 киши, «Шавкатли меҳнати учун» медали билан 298 киши ва «Меҳнатда ўрнак кўрсатгани учун» медали билан 207 киши мукофотланди.

Ўзбекистон видеотелефони

Бугун Фарғона — Тошкент ўртасида видеотелефон алоқа линияси ишга туширилди. Бу — Ўзбекистонда иккинчи ва Совет Иттифоқида учинчи магистралдир. (ЎзТАГ).

БУТУН ДУНЁ ПРОЛЕТАРЛАРИ, БИРЛАШИНГИЗ!

ТОШКЕНТ ҲАҚИҚАТИ

ЎЗБЕКИСТОН КП ТОШКЕНТ САНОАТ ВА ҚИШЛОҚ ОБЛАСТЬ КОМИТЕТЛАРИ, ЎЗБЕКИСТОН КП ТОШКЕНТ ШАҲАР КОМИТЕТИ, МЕҲНАТКАШЛАР ДЕПУТАТЛАРИ ТОШКЕНТ САНОАТ ВА ҚИШЛОҚ ОБЛАСТЬ ҲАМДА ШАҲАР СОВЕТЛАРИНИНГ ОРГАНИ

№ 86 (2377) | 1 май, чоршанба, 1963 йил. | Баҳоси 2 тийин.

ТАБРИКЛАЙМИЗ, ДЎСТОНА ИНДОНЕЗИЯ!

Н. С. Хрушчев ва Л. И. Брежнев Индонезия Республикасининг президенти ва бош министри доктор Сукарнога мактуб йўллаб, улуғ Индонезия халқини катта тарихий воқеа — Ғарбий Ирианнинг ўз онаватанига қайта қўшилиши билан табрикладилар.

Мактубда айтиладики, сизнинг халқингиз Ғарбий Ирианнинг қайтарилиши учун ҳаққоний кураш бошлаган пайтдан бошлаб Совет Иттифоқи дўстона Индонезияни изчиллик билан ёқлаб келди. Индонезия халқининг ҳамма дўстлари билан бирга совет кишилари унинг ғалабасига қувонмоқдалар.

Н. С. Хрушчев ва Л. И. Брежнев мамлакатнинг миллий мустақиллигини мустаҳкамлаш йўлидаги курашда, яшнаётган Индонезияни вужудга келтириш учун курашда янада муваффақиятлар истаб, самимий тилаклар изҳор қилдилар.

ФИДЕЛЬ КАСТРО РУС МОСКВА ЯҚИНИДАГИ ДАЧАДА

30 апрель эрталаб Социалистик революция бирлашган партияси Миллий раҳбарлигининг биринчи секретари ва Куба революцион ҳукуматининг бош министри Фидель Кастро Рус ҳамда унинг ҳамроҳлари Кремлдаги резиденциядан Москва яқинидаги дачага қараб йўл олдилар. Кубалик азиз дўстларни бу ерга КПСС Марказий Комитетининг Биринчи секретари, СССР Министрлар Советининг Раиси Н. С. Хрушчев таклиф қилган эди.

Н. С. Хрушчев азиз меҳмонларни хурсандлик билан кутиб олади. Н. С. Хрушчев, Фидель Кастро, Никита Сергеевичнинг оила аъзолари ўртасида ҳушчақчақ суҳбат бошланади.

Фидель Кастро ва бошқа кубалик дўстлар деярлик куни билан дачада Н. С. Хрушчев ҳузурида бўлдилар. Бу ерда СССР Олий Совети Президиумининг Раиси Л. И. Брежнев рафиқаси билан, СССР ташқи ишлар министри А. А. Громико рафиқаси билан, СССР ташқи ишлар министрининг биринчи ўринбосари В. В. Кузнецов, Совет Иттифоқининг Куба Республикасидаги элчиси А. И. Алексеев, СССР Ташқи ишлар министрлиги Латин Америкаси мамлакатлари бўлимининг мудири В. И. Базикин ҳам бўлдилар.

М. ГЕРАСИМОВ.
ТАСС махсус мухбири.

СССР МУДОФАА МИНИСТРИНИНГ БУЙРУҒИ

1963 йил 1 Май. | 99-сон | Москва шаҳри.

Солдат ва матрос, сержант ва старшина ўртоқлар!

Офицер, генерал ва адмирал ўртоқлар!

Бугун совет халқи ва унинг шавкатли Қуролли Кучлари ҳамма мамлакатлардаги меҳнаткашларнинг Халқаро бирдамлик куни — Биринчи майни байрам қилмоқдалар.

Бизнинг Ватанимиз бу шонли байрамни коммунизм қурилишининг КПСС тарихий XXII съезди чизиб берган улуғвор Программасини амалга ошириш учун умумхалқ кураши вазиятида нишонламоқда. Совет Иттифоқи халқлари жонажон Коммунистик партия раҳбарлиги остида мисли кўрилмаган ғайрат билан индустриянинг тобора янги ва янги гигантларини барпо қилмоқдалар, деҳқончилик ва чорвачилик маҳсулотлари мўл-кўллиги учун фидокорлик билан курашмоқдалар, фан ва техникани ривожлантиришда чинакам баҳодирона қадамлар ташлаб бормоқдалар.

Социалистик ҳамдўстликдаги ҳамма мамлакатларнинг халқлари 1 Майни ижодий кучлари барқ уриб яшнаган бир вазиятда кутиб олмоқдалар.

Коммунистик партия ва Совет ҳукумати меҳнаткашларнинг хоҳиш-иродасини ва асл манфаатларини ифода қилиб, тинчликсевар ташқи сиёсатни астойдил ва изчил суратда ўтказиб келмоқдалар, халқаро кескинликни юмшатиш учун, низоли масалаларни музокаралар йўли билан бартараф қилиш учун ҳормай-толмай курашмоқдалар.

Айни маҳалда АҚШ империалистлари ва уларнинг иттифоқчилари Совет Иттифоқининг тинчликсевар таклифларини амалга оширишга ҳар йўл билан тўсқинлик қилмоқдалар, қуролланиш пойгасини кучайтирмоқдалар, жаҳон термоядро урушини бошлаб юбориш йўлида телбаликдан иборат планларни тузмоқдалар.

Совет давлати Ватанимиз ва социалистик ҳамдўстлик мамлакатлари хавфсизлиги манфаатларига амал қилиб, мамлакатнинг мудофаа қобилиятини мустаҳкамлаш, унинг ҳарбий қудратини кучайтириш тўғрисида тинмай ғамхўрлик кўрсатмоқда.

Доно ленинчи партия раҳбарлик қилаётган ва халқ беҳад қўллаб-қувватлаётган совет Қуролли Кучлари доимо жанговар шай ҳолатда турибди ҳамда Ватанимизга ва бизга қардош социалистик мамлакатларга ҳужум қилишга журъат этадиган ҳар қандай агрессорни социалистик мамлакатларнинг армиялари билан ҳамкорликда тор-мор келтиришга қодирдир.

Армия ва Флот жангчилари! Сизларни 1 Май байрами билан табриклайман ва қутлайман ҳамда сизларнинг масъулиятли ва фахрли ишингизда янги ютуқлар тилайман. Сиёсий ва ҳарбий билимларни ҳормай-толмай эгаллай берингиз, жанговар техникани ва қурол-яроғларни астойдил ўрганингиз, ҳарбий интизомни бутун чоралар билан мустаҳкамлангиз! Доимо ҳушёр бўлингиз ҳамда Ватан олдидаги ўз бурчингизни шараф билан ва муносиб равишда адо этиш учун ҳамиша шай бўлиб турингиз!

Меҳнаткашларнинг Халқаро байрамини нишонлаш юзасидан **буюраман:**

Бугун, 1 Май куни Ватанимиз пойтахти Москвада, иттифоқчи республикаларнинг пойтахтлари ва қаҳрамон шаҳарларда тўплардан бир йўла йигирма марта ўқ узиб, салют берилсин.

Яшасин меҳнаткашларнинг Халқаро бирдамлик куни, ҳамма мамлакатлардаги ишчиларнинг бирлик ва қардошлик куни — 1 Май!

Улуғ совет халқига ва унинг шавкатли Қуролли Кучларига шон-шарафлар!

Яшасин, коммунизм қуриш учун курашда совет халқининг илҳомбахш ва раҳбар кучи — Ленин тузган шонли Совет Иттифоқи Коммунистик партияси!

СССР Мудофаа министри
Совет Иттифоқи маршали
Р. МАЛИНОВСКИЙ

„ХАЛҚЛАР ЎРТАСИДА ТИНЧЛИКНИ МУСТАҲКАМЛАШ УЧУН“ ХАЛҚАРО ЛЕНИН МУКОФОТЛАРИ КОМИТЕТИДА

1963 йил 16 ва 17 апрелда академик Д. В. Скобельцин раислигида «Халқлар ўртасида тинчликни мустаҳкамлаш учун» Халқаро Ленин мукофотлари комитетининг мажлиси бўлди.

Комитет 1962 йил учун халқаро Ленин мукофотлари бериш тўғрисида олинган таклифларни қараб чиқди ва бу масала юзасидан қарор қабул қилди.

Комитетнинг халқаро Ленин мукофотлари бериш тўғрисидаги қарори қуйида эълон қилинади.

1962 йил учун „Халқлар ўртасида тинчликни мустаҳкамлаш учун“ халқаро Ленин мукофотлари бериш тўғрисида

«Халқлар ўртасида тинчликни мустаҳкамлаш учун» халқаро Ленин мукофотлари комитетининг

ҚАРОРИ

Тинчликни сақлаш ва мустаҳкамлаш учун кураш йўлидаги буюк хизматлари учун қуйидагиларга «Халқлар ўртасида тинчликни мустаҳкамлаш учун» халқаро Ленин мукофотлари берилсин:

Модибо Кейтага — жамоат ва давлат арбоби (Мали Республикаси);

Манолис Глезосга — журналист, жамоат арбоби (Греция);

Георгий Трайковга — жамоат ва давлат арбоби (Болгария Халқ Республикаси);

Оскар Нимейерга — архитектор, жамоат арбоби (Бразилия).

Москва, 1963 йил 17 апрель.

Модибо КЕЙТА
давлат арбоби
(Мали Республикаси)

Манолис ГЛЕЗОС
журналист, жамоат арбоби
(Греция)

Георгий ТРАЙКОВ
давлат арбоби
(Болгария Халқ Республикаси)

Оскар НИМЕЙЕР
архитектор, жамоат арбоби
(Бразилия)

Куррада баҳор кезади

Ҳамид ҒУЛОМ

Май байрами — баҳор байрами. Демак, партия чақириғида жаҳоншумул маъни бор: ер юзида баҳор бўлиши керак. Олам яшнаган, яшарган фасл — одамзод ҳаётининг гўзал рамзи, эркин белгиси бирдан-бир ифодаси бўлмоғи зарур. Баҳор ҳар бир кулбага ҳар бир юракка, ҳар бир онгга кирсин. Баҳор ўзининг қуёш шуълалари — ипак қўллари билан инсонларнинг юзларини, манглайларини силасин. Ишда толиққанлар ҳордиқ чиқарсин, йўлда толганлар ором олсин, умид чақинлари чақнасин шу кўклам нурларидан!

Ер курраси аталган даргоҳимиз глобусларда кўк ёнғоқдай силлиқ тасвирланса ҳам, аслида у мураккаб табиат ва бундан ҳам мураккаброқ ҳаёт тимсолидир. У шундай бир поёнсиз жанг майдонидирки, нур ва зулмат, озодлик ва зулм, ҳақ ва ҳақсизлик кураши тинимсиз давом этади. Эрк ва бахт баҳорига интилувчилар империализм қаҳратонининг қора довулларига қарши олишадилар, капитал аждаҳосининг заққум нафасини кесадилар, жонталаш ҳамласини даф этадилар.

Биз, бахт баҳорининг эркин қушлари бахтсизлик келтирувчи қузғунлар, бойқўшлар борлигини бир нафас ҳам унутмаслигимиз керак.

Биз байрам тонг сафосини сурамиз. Рангбаранг нафис либосларимизни кийиб, анвойи гулдасталарни бағримизга босиб, қизил майдонларга саф-саф оқиб кирамиз. Аммо конголиклар бу бахтдан маҳрум. Улар қўрғошин конларида аччиқ маъдан заҳаридан қорайиб, қон ютадилар. Жанубий Вьетнамда лола таққанларни «қизиллик»да айблаб, америка автоматларидан ўққа тутадилар. Жанубий Африка «республика»сида эрк сўзини тилга олган қоралар қон қақшатилади. Шимолий Америкада оқлар ўқийдиган мактаб остонасига қадам босган ҳабаш тошбўрон қилинади.

Мен ватандошларимнинг келишган қоматларига, минг турли ҳарир либосларига, севинч тўла кўзларига боқиб, мазлум хорижий Шарқ кўчаларидаги аравага қўшилган рикшаларни, қанчадан-қанча мустамлакалардаги «бахшиш» тиловчи гадоларни, Курассо оролидаги юпун болаларни ва яна аллақанча оч-ялангочларни, ғариб-ғубароларни эслайман. Биз аллақачонлар унутиб юборган кулфатлар кўпгина халқлар бошига ҳали ҳам бало ёмғиридай ёғиб турибди.

Мен яқинда араб мамлакатларига сафар қилдим. Жазоирда бўлдим. Империализмнинг халқларни не-не фалокатларга дучор қилганини ўз кўзим билан кўрдим. Элнинг қашшоқлигини тасвирлашга қалам ожизлик қилади. Жазоирда ишга яроқли кишиларнинг учдан бири ҳали ҳам ишсиз. Француз мулкдорлар меҳнат аҳлини шу қадар хор қилганки, улар яшаб келган кулбалардан товуқ катаги ўн марта афзал. Уларнинг тирикчилигини кўриб «инсон қадр-қиммати шу бўлдими?!» деб, ҳўнграб юборгингиз келади, ғазабдан қалтирайсиз. Бир бурда нон нима деган нарса? Минг-минглаб кишилар илдиз чайнаб кун кўришаяпти...

Албатта, энди турмуш бошқача бўлиши керак: уруш тўхтади. империализм чекинди, Жазоир мустақилликка эга бўлди. Ер кўп. Озодликнинг биринчи баҳори ҳаржиҳатдан қулай келди, ёмғир ҳам ўқтин-ўқтин ёғиб турибди. Камбағал комитетлари тузилиб, ерга буғдой, арпа сочилаяпти. Лекин ҳали ҳам мустамлакачилик, уруш оқибатлари тугатилгани йўқ. Даҳшатли қуролларнинг тили тийилган бўлса ҳам, француз қўшинлари йўлларни, казармаларни босиб ётибди. Улар кечагина саҳройи-кабирда атом бомбаси портлатдилар...

Африка феодализми ва француз империализмининг энг мудҳиш асорати — аёлларнинг аянчли қисматидир. Феодализм, дин Жазоир қизларининг қоматини ўн ёшидан чодра-паранжига ўраган, юзини чиммат билан тўсган. Ўрта денгиз соҳилларидан Саҳройи Кабиргача, мағрибдан машриққача ҳар қадамда саратон сояларидай мажруҳ, лол аёллар... Бу зулм ҳам етмагандай, француз мустамлакачилар уларни эрк деб қичқирганликлари учун қамоқ лагерларига тиққан, майдонларга тўплаб ўққа тутган. Уларнинг ҳеч бири бўйин эгмаган. Ҳаммаси худди Жамила Бухареддай бош кўтаргач, дод солган!

Лекин бизнинг жазоирлик опа-сингилларимиз ҳамон қора чодрада.

Жазоир халқига қизғин салом! — дейилади КПСС Марказий Комитетининг чақириқларида. — Совет ва Жазоир халқлари ўртасидаги дўстлик ривожлансин ва мустаҳкамлансин!

Бундай чақириқлар бошқа мамлакатлар, халқларга ҳам қаратилган. Жонажон Ленинчи партиямиз жаҳондаги жамъи меҳнаткашларни ҳамиша қалб устида, кўз остида тутади. Азамат совет халқи уларнинг оғир кунларига ҳар доим яраб келди, бундан кейин ҳам ярайди. Улуғ инсоний олийжаноблик руҳида тарбияланган азиз ватандошларим мазлум халқлар юрагининг жароҳатларини даволашга, уларни саодат келажагининг кенг йўлига даъват этишга тайёрдир.

Бу тонг байрам баҳори жаҳон бўйлаб мағрур кезади. Эрк шаббодаси озод халқларнинг маданият саройлари пештоқларидаги байроқларни ҳам, мазлум халқлар кулбаларининг томларини қоплаган лолаларни ҳам бир текис тебратади. У шундай бир ажойиб шаббодадирки, на америка империализмининг тиканак сим ғовлари, на бидъат-хурофотнинг чиройли кўзларга ташлаган хунук чимматлари унинг умидлантирувчи нурини, аллалагувчи қўшиғини маҳв этаолади!

Байрам тонгининг эрк шаббодаси Советлар мамлакатидаги, бутун социализм лагери мамлакатларидаги озод ва обод ҳаёт нашидасини ер куррамизга баралла ёяди. Орзуманд диллар бу шаббодадан баҳра олиб, келажак баҳорининг ажиб қуёшига интилади, унинг нурлари порлатган катта йўлга чиқиб олади.

Биз, шу тонг чаманининг бўйини олганлар, унинг нима эканини яхши биламиз. Биз айни байрам соатларида қаерда бўлмайлик — Москвада, Тошкентда, денгизларимиз муҳитидаги кемаларда, Мирзачўл совхозларида, узоқ Шарқ ўрмонларида, қозоқ ўтовларида, чегарачиларимиз ҳузурида — хуллас, қаерларда бўлмайлик, бир-биримизни ғойибона қучамиз, соғинамиз, фикран жам бўламиз, байрам билан, бахт билан қутлаймиз.

Мен бу тонг ватандошларим оғушида қувонар эканман, ҳинд шоирларини ҳам, араб адибларини ҳам, негр дўстларимни ҳам, жазоирлик сингилларимни ҳам қучаман, табриклайман. Ахир, биз ҳаммамиз кунлар бир қуёш, тунлар бир ой жамолидан баҳраманд инсонлармиз. Ҳаммамизнинг мақсадимиз битта — жаҳонга тинчлик, куррамизга ободлик, халқларга озодлик.

Баҳор байрами тонгида ер юзида оёққа қалққан куррадошларимга Партиям, Халқим билан бирга қичқираман:

— ЯШАСИН ЕР ЮЗИДА ҲАММА ХАЛҚЛАР УЧУН ТИНЧЛИК, МЕҲНАТ, ОЗОДЛИК, ТЕНГЛИК, ҚАРДОШЛИК ВА БАХТ-САОДАТНИ БАРҚАРОР ҚИЛУВЧИ КОММУНИЗМ!

МАЙ КЕЛГАНДА...

У ҳар йил келар-у
 ҳар келганида
Элга берар бирор янгилик.
У келгач одамлар юрт, ўлкани-да
Чиройида кўрар янгилик.
Яъни:
 борлиқ кияр янгича либос,
Кўз олар табиат ям-яшиллиги.
Қуёш пастроқ боқар, шуъласи — олмос,
Чўғ янглиғ лолалар тўқ қизиллиги.
 Кийими,
 буюми,
 бисоти зебо,
Ойларнинг энг сулуви Май — қиз.
Серишва,
 Сержило
 ҳамда серибо,
Шу важ деймиз: — Ҳуснга бой қиз!

Хайриддин САЛОҲ.

Пойтахтимиз ҳусни кундан-кунга кўркамлашиб бормоқда. Қурилишларни айтмайсизми! Серхашамат, осмонўпар биноларни кўрганингизда кўзингиз қувонади. Ана шу биноларнинг лойиҳалари Тошкентдаги Ўзбекистон Давлат лойиҳалаш институтида тайёрланади. Суратда: институтнинг ёш лойиҳачиларидан Э. Катярова (чапдан), Э. Асриева ва Л. Мордвиновалар янги чизилган лойиҳани кўздан кечирмоқдалар.

А. ТЎРАЕВ фотоси.

РЕВОЛЮЦИОН МАЁВКАЛАР

Улуғ айём кунларида ўзимиз босиб ўтган шонли йўлга фикран бир назар ташлаш, тарихий ўтмишимизни эслаш биз, кекса авлод кишилари учун одат тусига кириб қолган. Революцион маёвкалар ҳам мамлакатимиз халқлари тарихида ўзига хос, унутилмас из қолдирди.

Маълумки, Улуғ Октябрь тонги ёришгунга қадар Россия ишчилар синфи большевиклар раҳбарлигида 1 Май байрами кунларида маёвкалар ўтказиб турарди. Традицияга айланган бу маёвкалар шаҳар четкаларида, ўрмонларда ва бошқа хилват жойларда яширин равишда ўтказиларди, албатта. Чунки. подшо ҳукумати ва унинг югурдаклари бўлмиш полициячилар бу хилдаги революцион йиғинларни қаттиқ таъқиб остига олар, маёвка қатнашчиларини ва айниқса большевикларни шафқатсиз жазоларди. Лекин шунга қарамай ишчилар маёвкаларни ўтказишга барибир эришардилар. Чунки ҳаракат, мақсад ва фикр бирлиги ҳар қандай кучлардан устун келарди.

Революцион маёвкаларда ишчилар ўз турмуш шароитларини яхшилаш, янги жамият қуриш учун курашда аниқ йўл-йўриқлар белгилаб олиш каби ҳаётий муҳим масалаларни ўртага ташлашар ва қизғин муҳокама қилишар эди. Шунингдек, большевикларнинг нутқларини мароқ билан тинглаб, революцион қўшиқлар куйлашарди.

Хуллас, маёвкаларнинг ўзига хос гашти ҳамда катта сиёсий аҳамияти бор эди. Революцион маёвкалар ишчилар синфининг онгини оширишда, халқ оммасини эксплуататорларга қарши ва янги турмуш қуриш учун курашга кенг сафарбар этишда, шубҳасиз, муҳим роль ўйнади.

Мен революционер ўртоқларим ва илғор фикрли ишчилар қатори Улуғ Октябрдан олдинги маёвкаларда кўп қатнашганман. Очиғини айтганда, революцион маёвкалар кишиларни тўғри тарбиялаш, уларни прогрессив ғоялар билан қуроллантириш ҳамда синов мактаби ҳисобланарди. Бу мактабда ишчилар синфи ўзининг сафларига кириб қолган айрим душман элементлардан, подшо ҳукуматининг сохта ваъдаларига учган сотқин кишилардан тобора тозаланиб ва мустаҳкамланиб борарди. Шу тариқа пролетариат ўзига кенг йўл очиб, улкан кураш майдонига чиқиб бормоқда эди.

... 1908—1909 йиллар Сорочинская ва Гамалеевка станциялари оралиғида жойлашган 7-разъездда Алексей Григорьевич Доронин исмли революционер яшарди. Бу одам илгари қандайдир бир артелга бошчилик қилган. Маҳаллий ишчилар Доронин билан боғланиб ва унинг раҳбарлигида революцион маёвкалар уюштириб турганлар. А. Г. Доронин жуда ғайратли ва довюрак киши бўлган. У кўпинча ишчилар олдида нутқ сўзлаб, уларнинг турмушини енгиллаштириш йўлларини кўрсатиб берар ва золимларга қарши курашга даъват этарди.

Деҳқонлар орасидан етишиб чиққан ва кейинчалик ишчилар сафига қўшилган Михаил Елисеев билан Михаил Леснихлар Дорониннинг энг яқин сафдошлари бўлган. Айниқса Елисеев деҳқон группаларини уюштиришда ва улар ўртасида тарғибот ишлари олиб боришда кўп хизмат қилган. Оқ казаклар деҳқонларга солиқ солганда, у деҳқонларни душманга бир дона ҳам буғдой бермасликка чақирган. Шунда оқ казакларга сотилган унинг отаси душманни ўз ўғлининг хатти-ҳаракатидан огоҳ қилади. Натижада душманлар Елисеевни ўлдириб кетадилар. Кейинчалик кулаклар Елисеевнинг яқин дўсти, фикрдоши Леснихни ҳам ушлаб ўлдиришади...

Жасур революционерлар халқ бахт-саодати йўлида шу тариқа оғир кураш олиб борганлар ва пировардида ғалаба қозонганлар. Бу йўлда ўз номини шон-шуҳратга буркаб ҳалок бўлганларни асло унутмаймиз. Чунки ҳозирги ёрқин ва эркин турмушнинг вужудга келишида уларнинг ҳам маълум ҳиссаси бор, албатта.

Мамлакатимизнинг ҳамма ерида бўлгани каби Узбекистонда ва шу жумладан Тошкентда ҳам ишчиларнинг маёвкалари ўтказиб турилган. Бу маёвкаларга асосан большевиклар раҳбарлик қилган. Тошкентдаги маёвкаларда темир йўл ва шаҳар саноат корхоналарининг ишчилари айниқса фаол иштирок этганлар. Улар орасида ўзбекларни ҳам кўриш мумкин эди. Машҳур революционер Мирҳодиев, таштрамлик большевиклардан Абдушукур Абдурашидов, Шомирза Ҳолмуҳамедов ва бошқалар шулар жумласидандир.

Узбеклар, қозоқлар, қирғизлар, туркманлар ва бошқа миллат вакилларининг рус ишчилари билан дўстлиги, қардошлиги ва ҳамкорлиги Улуғ Октябрдан олдинги революцион йилларда тобора илдиз отиб, мустаҳкамланиб борди. Ҳозир бу дўстлик шундай қудратли куч бўлиб қолдики, энди уни ҳеч нима енга олмайди.

Бизнинг революцион традицияларимиз ҳозир улуғ айём кунларимизда ўз аксини топмоқда. Биз шодиёна қилар эканмиз, бу шодиёнани ўтмишда бўлганидек яширин равишда эмас, балки ошкора суратда, зўр қувонч билан ўтказамиз. Негаки эндиги замон, ҳозирги фаровон турмуш бизники — совет кишилариникини. Буни биз курашиб қўлга киритдик.

Кекса революционерлар, жасур большевиклар бошлаган ишни бизнинг ёш, доно авлод дадил давом эттиришига ишончимиз комил.

Р. УСМОНОВ
кекса коммунист, шахсий пенсионер.

ЧОРАҚ АСР МУҚАДДАМ...

Газеталаримиз йилларнинг жонли ва холис гувоҳларидир. Сарғайиб кетган подшивкаларни титсангиз, турли-туман воқеалар ва хилма-хил одамлар билан танишасиз. Бир вақтлар эсиб ўтган ҳаёт шабадалари юзларингизга секин келиб урилгандай туюлади.

Дарвоқе бундан 30-40 йил муқаддам Тошкентда 1 Май — баҳор байрами қандай нишонланганлиги билан қизиқсиниб қолдик. Май тантаналари ва гаштлари саҳифаларида муҳрланиб қолган «Қизил Узбекистон» газетасини йилма-йил варақладик. Ундаги парад ва намойиш таассуротларини ўқиганингизда ўша даврнинг руҳини ва кайфиятини, шиорини ва муродини сезасиз, ҳозирги кунда нақадар олға томон ривожланиб кетганлигимиз янада яққол намоён бўлади.

ҚУВВАТ ВА САФАРБАРЛИК БАЙРАМИ

«Тошкент меҳнаткашларининг намойиши СССР нинг пахта мустақиллиги учун, социал мусобақа ва зарбдорликни ривожлантириш, мамлакатимиз мудофаа қувватини кучайтириш, капитализм мамлакатларида курашаётган пролетариат билан бирлик, хотин-қизларни тўла озод қилиш, беш йилликни тўрт йилда бажариш учун кураш шиорлари остида ўтди».

(4 май 1932 йил).

* * *

1 Май бундан 30 йил муқаддам Тошкентда шундай байрам қилинган эди. «Қизил Ўзбекистон»нинг Биринчи Май сонида ўша давр учун антиқа бўлган хабарлар босилган. «Ғишт заводларида фаолият» деб аталган материалда шундай сўзлар бор: «Тошкент ғишт заводларида биринчи майга 20 та зарбдор бригада тузилди. Буларга 180 ишчи ёзилди. Улар ўзаро мусобақа ўйнадилар. Шартномада ишлаб чиқаришни 50 процент ошириш, таннархни 5 процент камайтириш, материалларни 5 процент тежаш, саводсизликни биринчи августгача тамом йўқотиш мажбуриятлари кўрсатилди». Иккинчи хабар эса «Тўқимачилик комбинати қурила бошлади» деб номланган. Унинг мазмуни шундай: «Тўқимачилик комбинати қуриладиган майдонни тозалаш ва пойдевор солишга тайёргарлик жуда қизғин кетаётир. 5 май куни корпусларнинг пойдеворига биринчи тошлар солинажак».

ТОШКЕНТ ҚИЗИЛ МАЙДОНИДА

«Майдонга тўқимачилик комбинати қурилиши, Чирчикстрой, «Правда Востока», «Сельмаш», Тоштрам, ТашГЭС, «Қизил Шарқ» заводи, «Биринчи Май» мастерскойининг коллективлари кириб келди. Байроқлар ёзилди, варақалар ва диаграммалар ҳилпиллаб, ишлаб чиқариш кучларининг, маданий даражанинг, социал мусобақа ва зарбдорликнинг, пахта мустақиллиги учун ва ўзига тўқ колхозчилар учун курашнинг ўсишини кўрсатар эди».

(4 май 1933 йил).

КУЧ ВА БИРЛИК

Май намойиши жуда ола-була, ранг-баранг ўтди, кийим-кечакларда бутун ҳайит янгилиги, тўй охори кўринади. Бу йил паранжи йўқ дегудай; фақат минглаб, ўн минглаб одамлар орасида битта-яримта паранжилик ўтиб қолади. Ким билади, 1934 йил май намойиши яна қанча-қанчалаб паранжиларни отиб гашлаттирғондир. Бундан 5-6 йил бурунги байрамларни кўз олдимизга келтирсак, албатта паранжи яқин орада бутунлай қуриб битади деган ҳукмга келамиз».

(4 май 1934 йил).

ГУЛЛАР, ИПАКЛАР ОРАСИДА

«Бундан бир неча йилгина илгари таассуб ва хурофот қўрғони бўлиб келган Шайхантовур энди йўқ. У ҳозир янги руҳдаги, янги байрам кишилари билан тўла. Юзлаб аравалар Тошкент атрофидаги колхозлардан болаларни байрамга олиб келган».

(4 май 1935 йил).

* * *

Худди ана шу байрам куни москваликлар пойтахтнинг Қизил майдонидан «НЭП Руссияси социалистик Русия бўлиб қолди» деган жуда катта транспарантларни кўтариб ўтган. майдон устида саккиз моторли «Максим Горький» аэроплани парвоз қилган эди.

ВАТАНПАРВАРЛИК НАМОЙИШИ

— «Биз барча миллат меҳнаткашларининг биродарлик оиласиданмиз!

— Ватанга албатта 40 миллион пуд пахта берамиз!

— Ҳар куни 100.000 вагон юк ортамиз!

— Яхши ишлаймиз, қувноқ ва маданий дам оламиз!

Намойишчилар ана шундай шиорлар билан Қизил Майдондан ва кўчалардан ўтдилар».

(4 май 1936 йил).

БАХТ ВА ҚУВОНЧ БАЙРАМИ

«Бир тўда қизлар ҳар хил қушларни тасвирлайдиган шаклда, яна бир тўда қизлар ҳар хил гуллар очилгэнини тасвирлайдиган шаклда кийиниб ўтдилар. Испанча кийинган қизлар тўдасини минбардагилар қаттиқ олқишлар билан қарши олдилар. Шу пайтда:

— Яшасин ўз озодлиги учун курашаётган мард испан халқи! — деган хитоблар эшитилди».

(4 май 1937 йил).

ҚИЗИЛ МАЙДОНДА

«Баҳайбат «Ермак» кемаси майдонга кириб келади. Унинг кетида Шимолий Муз денгизининг қаҳрли ёввойиликларини енгиб, Арктикани асир этган қаҳрамон папанинчилар лагери. Болалар папанинчилар кийимидан кийиб олишди. Улар Ватанимиз Қаҳрамонларини жон-дилдан севадилар, папанинчилардек қаҳрамон бўлишга тайёрланадилар».

(4 май 1938 йил).

* * *

«Намойишчилар қўлидаги моҳирона чизилган расм ва диаграммаларда СССРнинг пахта Донбаси бўлган Ўзбекистон пахта далаларининг ҳосили йил сайин ўсаётгани, колхозчиларнинг турмуши яна ҳам қувончли бўлаётгани тасвирланган».

(4 май 1939 йил).

БАХТЛИ ХАЛҚНИНГ БАҲОР БАЙРАМИ

«Намойишчиларнинг қўлларида ирригация қурилишлари ва Мирзачўлни эгаллаш хариталари, макетлари кўринади. Ўртоқ Ворошилов номидаги Сельмаш завод коллективи Бутуниттифоқ қишлоқ хўжалик виставкасига қўйилган пахта терувчи янги машинани олиб ўтади. Ҳаммаёқда лўппак бўлиб очилган пахта республикамизнинг асосий бойлигини намойиш қилади».

(4 май 1940 йил).

* * *

Эҳтимолдан узоқ эмас: Совет Ўзбекистонининг жўшқин тарихи ёзилганда унинг бетларига ана шу жумлалар ва таассуротлар ҳам кириб қолар. Чунки улар бундан 20—30 йил аввалги тарихимизнинг, турмушимизнинг қизиқ лавҳаларидир.

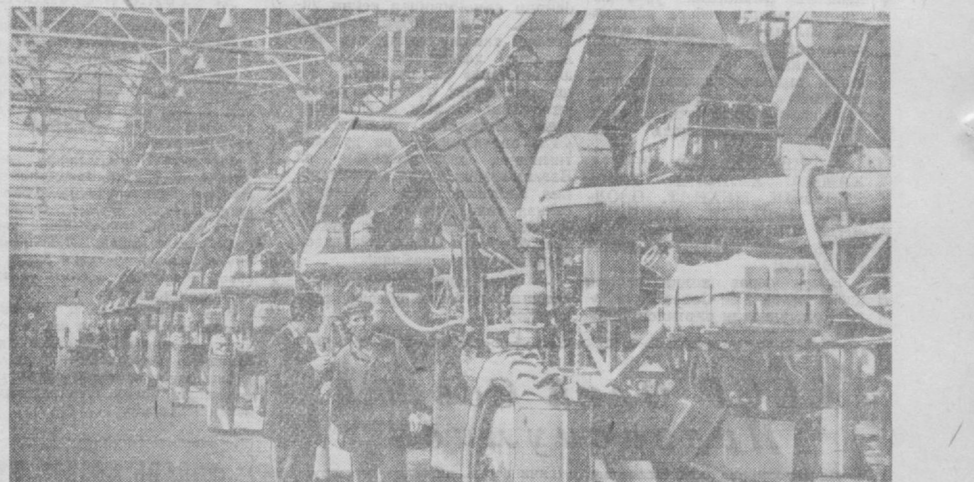

Сиз суратда кўриб турган «зангори кема»лар «Ташсельмаш» заводи азамат ишчилари, инженер-техник ходимлари самарали меҳнатидан бунёдга келган. Бу турна қатор машиналар пахта йиғим-терими даврида деҳқонларга мадад бўлади, оғирини енгил қилади. Турсунойлар, саодатлар шу машиналар бункеридан эл хирмонига, тинчлик хирмонига тонна-тонналаб «оқ олтин» тўкадилар. «Ташсельмаш» заводи коллективи баҳор байрами арафасида ўнлаб ХВС-1,2 машинасини конвейердан тушириб, ўз ҳамкорлари — деҳқонларга муносиб совға тайёрлади.

А. Абалян фотоси.

ҒАЛАБА РАПОРТЛАРИ

! Тошкент тўқимачилик комбинатининг кўпминг кишилик аҳил коллективи улуғ айёмни ажойиб меҳнат совғалари билан кутиб олди. Байрам шарафига социалистик мусобақани ҳар томонлама авж олдириш натижасида шу йилнинг тўрт ойлик ялпи маҳсулот ишлаб чиқариш плани муддатидан бир неча кун илгари адо этилди. Қўшимча равишда деярли бир миллион метр турли хил газламалар тўқилди. Меҳнат унумдорлиги 6,4 процент ошди, маҳсулот таннархини камайтириш эвазига 70 минг сўмдан кўпроқ маҳсулот тежаб қолинди.

! Улуғ айёмга муносиб меҳнат совғаси билан келишга астойдил интилган Тошкент товар станциясининг коллективи иш вақтининг ҳар соати ва ҳар дақиқасидан унумли фойдаланди. Натижада тўрт ойлик ишлаб чиқариш плани барча кўрсаткичлар бўйича ортиғи билан адо этилди. Вагонлардан юк тушириш топшириғи деярли 110 процент, юк ортиш плани эса 111 процент қилиб адо этилди. Вагонлар обороти 2,6 соат тезлашди. Шу туфайли жуда кўп миқдорда иқтисодий фойда олинди. Убайдулла Султонов, Баҳодир Пўлатов ўртоқлар раҳбарлигидаги коммунистик меҳнат коллективлари меҳнатда барчага ўрнак бўлишди. Топшириқни икки бараварга етказиб адо этдилар.

ШАРШАРА ҲИКОЯСИ

Қуёш қалпоғи оғирлик қилгандай бош эгиб турган мажнунтол устидан юмалаб кетди. Атрофга қорақош оқшом қўнди. Анҳор қаттиқроқ шовуллай бошлади. Енгил шабада аллақаёқдан атргул исини опичлаб келди.

Сув салқинидан эти жунжидими, суҳбатдошим чучмўмалар устида ётган костюмини кийиб олди. Жилваланиб оқаётган анҳорга тикилди-ю, кўкиш кўзларига ўйчанлик чўкди. Аввал секин-секин пичирлаб, кейин овозини баралла қўйиб юборди:

— Қайси гулдан бол йиғишни асаларининг ўзи яхши билади... Отамнинг шу гапи хаёлимдан ҳеч кўтарилмайди.

Ўшанда ё ўнбеш, ё ўнолти яшар ўсмир эдим, саккизинчида ўқирдим. Эсимда, ҳар оқшом мактабдан қайтарканман, шу ерда узоқ-узоқ ўтириб қолардим. Киши ўсмирлик чоғида хаёлчанг бўлиб қоларкан. Тинимсиз шовуллаётган шаршарага тикилганимча, катта бўлсам нималар қилишимни ўйлаб кетардим. Уйга аллапаллада қайтардим

Бир куни уйга борсам, бодом тагидаги супада отам билан қўшнимиз Расул амаки суҳбатлашиб ўтирган экан. Расул амаки мен билан қўл беришиб кўриша туриб, отамга ҳазиллашди:

— Бу деймак, Нуриддинни уёқ-буёққа юбориб ўқитасанми? ўзингга ўхшаб ҳарфни санаб ёзадиган рабочий бўлиб қолмасин, тағин...

Дўстининг ҳазили оғир ботди шекилли, отам оппоқ яхтагининг ёқасини силтаб тузатди:

— Адашдинг Расул, адашдинг! Рабочий бўлса, мана мендек бўлар! Кимдан камман? Давлат қават-қават уй қуриб бериб қўйган бўлса... Галдиропим йўқми, бўпитим йўқми? Ҳаммаси бор! Еганим олдимда, емаганим кетимда... Тағин нима керак, менга... Қайси гулдан бол йиғишни асаларининг ўзи яхши билади! Ўғлимнинг ихтиёри ўзида. Локин рабочий бўлса минг бор розиман. Ота боласи — одам боласи, деган донолар...

— Сенга тегишу, қочиш керак! Ҳазиллашдим, Ҳайриддин, ҳазиллашдим...

Икковлари ҳам бир пас жим бўлиб қолишди-да, кейин яна гангир-гунгир суҳбатлаша кетишди. Мен бўлсам отамнинг ўша гапини ўзимча мулоҳаза қилардим «Қайси гулдан бол йиғишни асаларининг ўзи яхши билади...»

... Йигит жим бўлиб қолди. Оёқлари остидан бир бош қоқигулни юлиб олди-да, қўлида пирпирак қилиб айлантирабошлади. Пачоқроқ бурнининг қаншарини сал тириштириб кулиб қўйди:

— Заводга биринчи марта борган куним жуда қизиқ бўлгач. Ҳали отам пенсияга чиқмаганди... Йиғув цехига кирдим-у ҳанг-манг бўлиб қолдим. Ҳаммаёқда станоклар гуриллайди... Ўрганмаган одамга қизиқ туюларкан, анчагача қаққайиб туриб қолибман. Бир вақт аллаким қулоғимнинг таккинасида шанғиллади:

— Ҳў, йигитча!

Ўгрилиб қарадиму чўчиб тушдим. Каттакон зангори прицеп бошимнинг тепасида лапанглаб турибди. Бир сакраб ўзимни четга олдим. Прицеп калхатдай лапанглаб-лапанглаб устимдан ўтиб кетганидан кейингина ўзимга келдим. Ҳалиги мени чақирган кишини энди кўрдим. У турган жойида қотиб-қотиб куларди. Энсам қотди. Тескари қараб кетаётган эдим, илдам келиб билагимдан ушлади.

— Тўхтанг, йигитча.

— Нима дейсиз?

Нотаниш киши ранжиганимни сезди шекилли, кўзойнагини ечди. Ешланган кўзини артиб, хижолат чеккандек ерга қараб олди. Унинг ўзим ўйлаганимдан кўра кексароқ эканини, сочига оқ оралаганини шундагина сездим. Бир зумлик ноқулай сукунатни унинг ўзи бўлди.

— Ҳайриддин аканинг ўғлимисиз? Қоровул Ҳайриддин аканинг?..

Бош силкиб қўйдим.

— Отингиз Нуриддинми?

— Ҳа.

— Менинг отим Петр... Петр Белоусов. Сиз монтёрликни ҳавас қиларкансиз-а... Ҳайриддин ака айтувди... Мен электрикман. Хоҳласангиз шу бугундан бошлаб бирга ишлаймиз, майлими?

Боягина менга ёқинқирамай турган киши дилкаш, меҳрибон кўриниб кетди кўзимга.

— Майли, раҳмат...

Петр Белоусов ҳақиқатан ҳам ажойиб киши экан. Хаш-паш дегунча электрик бўлиб олдим. Аммо йигит кишига қирқ бир ҳунар ҳам оз дейдилар-ку. Бир куни йиғув цехидаги вентиляторни ремонт қилаётганида ака-ука слесарь Борис билан Евгений Борисовларнинг ишини кўриб ҳавасим келди. Ака-укалар илтимосимни ерда қолдиришмади, слесарликни ўргатишди, менга.

... Суҳбатдошим ширин хотиралар оғушида ором олаётгандай анҳорга тикилганича яна жимиб қолди. Олис-олисларда трамвай дугасидан чиққат ўт ялт-юлт этиб сўнди...

— Мана ўшанга ҳам етти йил бўлаяпти. Кечагина ўзим шогирд эдим. Бугун бўлса, шогирдларим кўпайиб қолди. Бўёқчилик участкасига старший мастер қилиб тайинлашганида, отамнинг севинганини кўрсангиз эди... Отам қувонаяпти-ю, мен ҳаяжонланаман. Ҳали ҳечам раҳбар бўлиб кўрмаган одамман десам, завод партия ташкилотининг секретари Иван Михайлович Лукьянов уриштиб берди.

— Коммунист партия кўрсатган постда ишлаши керак. Ўзимиз ёрдам берамиз...

Бекорга ҳаяжонланган эканман. Иш юришиб кетди! Лочин йигитларимиз цехда кўп...

Яқинда Йўлчи жуда қизиқ иш қилди. Йўлчи Худойберганов деган чўрткесар слесаримиз бор, жуда мард йигит...

Эрта билан цехга борсам, бир челак бўёқни кўтариб келиб олдимга дўқ этиб қўйди. Ҳайрон бўлиб қолдим. Йўлчининг ўзи ҳам бирпас ичимдагини топ деб турди-да, кейин юрагида борини тўкиб солди:

— Мана шу бўёқ-а?

— Хўш?

— Бир челак бўёқни қўл билан кориштиргунча қанча вақт кетади? Борингки чорак соат кетсин! Энди уни кўтариб бориш, чўтканы челакка ботириб прицепни мойлаб ўтиришга сарфланадиган вақтни ҳисоблаб кўринг... «Ташавтомаш» заводи деса бутун республика танийди-ку, наҳотки прицепни мойлайдиган автомат тополмай, бўёқчилар юқори чиқиб, паст тушиб юрса. Ўзингиз ўйлаб кўринг, Нуриддин ака! Ахир бу зиён-ку, ишчиларга ҳам, заводга ҳам!..

Марказлаштирилган бўёқ насоси қуришни таклиф қилди. Икки кун олдин конструкторлик бюросида худди шу фикр маъқуллланган эди.

Ҳаммаси кўнгилдагидек бўлди. Янги насос битириб ишга туширилди...

... Нуриддин қўлидаги қоқигулни анҳорга улоқтирди. Сув оқизиб кетди уни. Қоронғу қуюқлашиб қолди. Энди суҳбатдошимнинг юзини аниқ кўролмасдим.

— Кеча Расул амаки билан отам яна алламаҳалгача чақчақлашиб ўтиришди. Пенсионерлар йиғилишиб, байрамни бизникида ўтказишадиган бўлди. Мен ҳам улар билан бироз гурунглашдим-у, чиқиб кетдим. Хаёл билан шу ерга келиб қолибман. Ҳов анави жийданинг тагида ўтириб, шаршарага тикилганимча ўйга толдим. Қизиқ, шаршара ҳадеб олдинга, фақат олдинга оқади. Негадир ҳар сафар уни кўрсам, цехимиз ишчилари, дўстларим, умуман, одамлар кўз олдимга келади. Улар ҳам худди шу шаршарага ўхшаб қаёққадир, олдинга интилишади. Кун сайин илгарилаб боришга ҳаракат қилишади. Шундай эмасми?..

...Нуриддин секин ўрнидан турди. Шаршара шодон шовуллай бошлади. Чирмандадай қизғиш ой тармаша-тармаша бақатеракка миниб олди. Анҳор кокиллари ой нурида қандайдир афсонавий тус олиб ўйнай кетди...

Ўткир ҲОШИМОВ.

БАЙРАМ ДАСТУРХОНИГА

Ҳақиқдай қип-қизариб турган помидор таомингизни мазалик қилиш билан бирга дастурхонингизни ҳам безайди, ҳуснига-ҳусн қўшади, нози-неъматлар ўртасида турган «аччиқ-чучук» эса иштаҳангизни очади. Айниқса қиш кунлари тансиқ ҳисобланиб, баҳорда янги чиққан помидорни, бодрингни кишилар орзиқиб кутишади. Лекин «Октябрь» колхозининг бригада бошлиғи Расул ака Исроиловга қолса «қани энди 100 гектарлик теплица хўжалигимиз бўлса-ю шаҳарликларни қишин-ёзин резавор билан таъминлаб турсак» дейди. Чунки у киши учун йилнинг тўрт фасли — баҳор.

Утган йил куз фасли, дарахт барглари сарғайиб тўкила бошлаган, ҳамма экин хазонрезгилик бўлган сентябрь ойида Расул аканинг баҳори бошланди. Теплицада ишлар қизиб кетди. Ҳархил кўчат тайёрланадиган хоналарга энг олдин пиёз, укроп каби резавор уруғлари сепилди. Теплицадаги қарийб 6 сотих келадиган икки хонага икки минг дона помидор кўчати ўтқазилди.

Расул ака қаҳратон қишда шаҳарликларга атаб 300 килограмм кўк пиёз, 50 килограмм укроп жўнатди.

— Бу ер,— дейди Расул ака пиёз ва укроп экилган жойни кўрсатиб,— бизга катта иш беради, сира бўш турмайди. Қишда пиёз билан укроп йиғиб олингач, кўчат учун помидор, болгар қалампири, карам уруғи сепдик. Мана шу ерда 1 миллион дона карам, 2 миллион дона помидор, 100 минг дона бақлажон ва болгар қалампир кўчати тайёрладик.

Колхозларда керакли сара уруғларни етказиш ҳам иқтисодий, ҳам ҳосилдорлик жиҳатдан катта аҳамиятга эга. Расул ака бу вазифани ўз зиммасига олган. У саралаб олган «Волгоград» навли помидордан колхоз юқори ҳосил олаяпти. У шу ер шароитига яхши мосланган.

Расул ака помидори етиштираётган теплицага кирсангиз, баҳри-дилингиз очилади. Ҳар туп помидорнинг бўйи шипга етади. Ҳар бир тупда узум бошидай ғуж-ғуж бўлиб турган помидорлар қип-қизил бўлиб пишиб ётибди.

— Бу бизнинг 1 Май байрамига совғамиз,— дейди Расул ака.— Шаҳар меҳнаткашларининг тўкин дастурхонларини безаш учун теплицамиздан 500 килограмм помидор жўнатдик.

Б. ХАЛИЛОВ.

ИНСОН ҚАДРИ

Дунёда инсондан улуғ, азиз нарса борми! Барча моддий ноз-неъматларни, ҳаёт гўзаллигини бунёд этадиган ана шу инсоннинг азимкор меҳнати. КПСС XXII съездида қабул қилинган коммунизм қурилиши Программасида ҳам: «Ҳамма нарса инсон учун, инсоннинг бахт-саодати учун!» — деб қайд қилинган.

Чиндан ҳам бизнинг замонамизда меҳнаткашларнинг қадр-қиммати беқиёс улуғланади. Кишиларнинг саломатлиги йўлида ажойиб ғамхўрлик кўрсатиляпти.

Халқимизнинг «Меҳнатнинг таги роҳат», деган ҳикматли гапи бор. Бу — жуда тўғри айтилган нақл. Бизда ҳалол меҳнат қилган киши кексайганда унинг роҳатини кўради, қарилиги фароғатда, ҳузур-ҳаловатда ўтади. Буни бизнинг колхоз мисолида ҳам кўрса бўлади.

Тўлаган ака Тўйчиевни қишлоғимизнинг ёшу-қариси беҳад ҳурматлайди. Бу кекса деҳқон колхозимизда пахтачиликни ривожлантиришга ўзининг муносиб ҳиссасини қўшган. Агротехникадаги янгилик дастлаб ана шу азамат бошқараётган бригада даласида синовдан ўтади. Тўлаган ака ўтган йилга қадар бригадани бошқарди. Йилига баракали хирмон кўтарилди. Ўзига қолса ҳали-бери пенсияга чиқадиган нияти йўқ эди. Бироқ, ёшлар уни кўндиришди:

— «Ёшингиз етмишга бориб қолди. Энди дам олинг»,— дейишди чолга. Ҳозир Тўлаган ака колхоз пенсионери. Бизда пенсионерларнинг сони 76 кишига етди. Уларнинг ҳар бири хўжалигимизнинг турли соҳаларида фидокорлик билан ишлаган кишилар. Эндиликда кексалик гаштини суришаётир. Кекса колхозчиларимиздан Тешабой Улуғхўжаев, Михаил Халасов, Сора Раҳимова, Тошхўжа Саидаҳмедов ва бошқалар шулар жумласидандир.

Колхозда пенсия тўлаш иши дурустгина йўлга қўйилган. Йиллик даромадимизнинг 0,2 процентини пенсияга ажратамиз. Пенсионерларга ўтган йилнинг ўзида 11 минг 318 сўм тўланди. Илгари пенсия пуллари колхознинг ўзида тўланар эди. Ҳозир эса бу иш район бўйича марказлаштирилган бўлиб, колхозлараро пенсия тўлаш ташкилоти пулни почта орқали ҳар бир пенсионернинг уйига жўнатади.

Кишиларга ғамхўрлик булар билангина чекланмайди. Колхоз правлениеси ва партия ташкилоти фидокорлик билан ишлаётган ҳар бир меҳнаткашнинг ҳам қадр-қимматини улуғлайди. Яқинда меҳнатга ҳақ тўлашнинг янги, рағбатлантирувчи усулини жорий қилдик. Агар колхозчи ўзига бириктилган вазифани виждонан бажарса, иш сифати юқори бўлиб, мўл-кўлчилик яратишга чинакам ҳисса қўшса, унинг меҳнатига қўшимча равишда 30 процент ҳақ берилади.

Булардан ташқари, кейинги йилларда кўплаб колхозчилар дам олиш уйларига, курортларга юбориляпти. 1962 йилда Кисловодск, Ялта, Сочи, Ессентуки шаҳарларидаги курортларда 9 киши даволаниб келди. 11 колхозчи дам олиш уйларида бўлди. Бу йил 10 киши курортга боради.

Колхозчиларимизнинг турмуши тобора яхшиланмоқда. Ҳар йили 30—40 хўжалик янги уйларга кўчиб киряпти. Колхозчиларнинг маданий дам олишларини таъминлаш мақсадида қишлоқ марказида ҳашаматли клуб биноси қуриляпти. Дала шийпонларимиз меҳнаткашлар хизматида.

Бугун — умумхалқ тантанаси кунларида колхозчиларимиз зўр шодлик ва меҳнат кўтаринкилиги билан ишламоқдалар.

Маҳмуд ИСМАТОВ
Янгийўл ишлаб чиқариш бошқармасидаги «Коммунизм» колхозининг раиси.

Қўшиқчи ирмоқлар

Ирмоқлар, қўнғироқ ирмоқлар! Шу қўшиқчи жилғалар азм дарё бўлиб оққунча узоқ йўл босиб ўтади. Шўх жилғалар ҳосил қилиб билқиллаб турувчи қайнар булоқларнинг шифобахш зилол сувлари бирибирига қўшилиб кучли шаршараларни ҳосил қилади. Улардан эса сойлар, талай сойлардан катта дарёлар пайдо бўлади.

Халқ талантлари ҳам мисоли ана шу қўшиқчи ирмоқларга ўхшайди. Шу боисдан халқ талантлари шўх ирмоқларга қиёс қилинади.

Санъат чаманида жавлон уриш истагини, тўғрироғи, санъаткор бўлиш умидини қалбига жо қилган ёш талантларнинг истиқбол йўли, интилиш ва юксалиш йўли ҳам ана шундай.

«Дуторчи қизлар» ансамбли орзу қанотини боғлаган талантли ҳаваскорлик коллективларидан бири. У ҳали ёш, қўнғироқ ирмоқ бўлиб оқабошлаганига олти ой бўлди. Мана, энди уларга манзил уфқлари кўриниб қолди ҳисоб. Эҳ-ҳе, бунда улар анча қийинчиликларга учрашди. Тинимсиз қилинган машқлар беҳуда кетмади.

Шу зумрад баҳорда дуторчи қизлар катта имтиҳондан ўтдилар. Уларнинг биринчи томошабинлари сайловчилар бўлишди.

Рубобчи қизлар космонавт Павел Попович Тошкентда меҳмон бўлганида уни қўшиқ билан табрикладилар.

Кенг кўчалар, хиёбонлар
одамларга зич,
Бизга меҳмон бўлиб кепти
Павел Попович.

Галя билан Султон каби
дўстмиз азалдан,
Бошланг қизлар, янги
куйдан,
янги ғазалдан.

Дилрабо қўшиқ оҳангида ана шу мисралар айтилганда зални олқишлар оқими босиб кетди. Ҳа, ҳаваскорлар ўша куни энг яхши қўшиқ ва куйларини ижро этдилар. Рубобларда «Қизлар марши» янгради, кейин зангори кема капитанлари — донгдор механизаторларимиз мадҳи тараннум этилди. Ўзбекча, қозоқча, украинча қўшиқлар ва куйлар залга файз берди. Турсуной Азимова, Ҳалима Қодирова, Раъно Содиқоваларнинг ёқимли овозлари тингловчиларни хушнуд қилди.

Профессионал-техника билим юрти ансамблида бундай хушовоз лобар қизлар кўп. Ҳозир ансамблда 25 ҳаваскор қиз шуғулланмоқда. Буларнинг ҳаммаси бўлажак ҳунар эгалари. Ҳарф териш, муқовалаш, китоб босиш касбларини эгаллашяпти. Улар ўқишда ҳам, ишда ҳам илғорлар. Талантли ансамблга республикада хизмат кўрсатган артист Гавҳар Раҳимова раҳбарлик қиляпти.

— Рубобчи қизлар «Чевар қизлар» ансамблининг синглиси,— дейди Г. Раҳимова завқланиб.— Ансамблимиз аъзолари орасида турли миллат вакиллари бор.

Улар баҳор байрами — 1 Майга яхши тортиқ ҳозирлашди. Улуғ байрам шодиёналарида дуторчи қизлар «Дўстлик китоби» номли композицияни томошабинларга кўрсатишади.

А. АЛИЕВ.

Яйлов гашти ўзгача бўлади. Айниқса, баҳорнинг энг гуллаган ойи — май кунларида қир-адрларда чамандек очилган гуллолалар томошаси ва чорвадорлар билан икки оғиз ширин суҳбат баҳри-дилингни очиб юборади. Бепоён яйловларга боқсангиз маърашиб ўтлаб юрган сон-саноқсиз қўй-қўзилар ҳавасингизни келтиради.

Сиз фотомухбиримиз А. Абалян олган ушбу суратда баҳор ва шодлик байрамини серфайз яйловда кутиб олаётган ҳамкасб азаматлар: Ю. Жонбўсинов (чапдан), Т. Турдалиев, Х. Айтинбетов ва А. Алкабоевларни кўриб турибсиз. Улар Калинин ишлаб чиқариш бошқармасидаги Охунбобоев номли, «Октябрь» ва «XX партсъезд» колхозларининг илғор чўпонларидир.

Мақсуд ШАЙХЗОДА

БИРЛИК ТАРОНАСИ

ҚУЁШ ТЎЙИГА

Баҳорлар уйлантирар қуёшни ва тупроқни.
Ҳамал гулга атрни
пайванд қилар.
Боғ йигитга талқин этар
севмоқни...
Туман қучган денгизларга
шўх ёмғирлар ёғилар.
Жаҳонаро бизнинг қуёш тўйида
қуллашади эрк истаги ва мардлик.
Бирлашади исён билан
жўмардлик.
Туташади мустамлака ғазабининг олови
ва француз кўмирчиларининг
сурункa ишташлови.
Коммунизм қураётган одамларнинг
шодлиги
ва фанга таслим бўлган
собиқ дашту чўлларнинг
ободлиги —
қовушади айни қўшиқда
Қовушгандай йўллар уфқда.
Жазоирда банддан чиққан
Жамиланинг нашъаси
ва Шимолий штатларда хорланган
занжийнинг фожиаси —
жаҳони драмадан атиги икки парда.
Орзуларга етишарлар
синов пировардида.
Қовушади менинг эркин шеърим билан
Ироқдаги етимларнинг сабру қарори.
Иноқлашар серсоқол Куба билан
Вьетнамнинг ҳаваскор чангалзори.
Қуйилишар «Интернационал» нағмаси билан
Анголада «тамтам» ларнинг гумбур наъраси.
Ўпишади Самарқанднинг зар юлдузлари
ва Прага Кремлининг
минораси.
Қучишади Пхеньяннинг озодлик шиорлари
Испан зиндонларидаги тутқунларнинг
интизори билан,
саломлашар юз яшар инглиз файласуфи
Софиянинг гулзори билан.
Бирлашади қитъалар,
бирлашади қутблар.
Аҳллашар Ғарбу Шарқ,
шимол ҳамда жанублар.
Бирлашади хуллас-калом:
башарнинг ҳалол қўли,
башарнинг соф виждони,
башарнинг тўғри йўли,
башарнинг тирик онги,
дунёмизнинг ҳаёти —
мақсадию муроди.
Кишиликни фалокатдан қутқазади бу бирлик.
Эркка зафар байроғини тутқазади бу бирлик.
Бирликдамиз ва бирмиз
Аҳдимизда темирмиз.
Озодлик билан бирлик —
оға-ини умрлик!..

1963 йил, 29 апрель.

ЯШИЛ КВАДРАТЛАР

Майсаларга қўнган шудринг тоғ ўркачидан мўралаётган қуёш нурида ўзгача жилва қиларди. Эсаётган шабададан дарахт шохлари силкиниб, сирли шивирларди. Шовиллаб оқаётган ариқ лабидан қарасангиз, карж-карж карталарни кўрасиз. Ана, майин еллар мурғак ғўзаларни ўз ҳолига қўймай оҳиста тебратаяпти. Ҳавасингиз ортади бу картага. Нега дейсизми, азаматлар бор ҳунарларини шу ерга сарфлаптилар. Пайкалнинг тўрт томонидан ипга тизилган марвариддек қатор ниҳоллар кўзга ташланади. Бу ерлар кечагина қипқизил шудгор эди. Бугун эса яшил квадратлар пайдо бўлипти. Бу — деҳқон меҳнатининг мурғак куртаги ҳали, холос...

Ана шундай серзавқ, сершавқ тонгнинг йўлдоши бўлган икки азамат ўз пўлат отларини уёқ-буёғини чавандоздай улоққа созлай бошлади. Булар бригаданинг моҳир механизаторлари Т. Файзиев билан Қ. Қодиров эди. Бир зум ўтмай моторларнинг ғуруллаган овози дала осмонини қоплаб кетди. Шу пайт юзи қуёш тафтидан қизариб пишган ўрта ёш йигит ҳалигилар ёнига яқинлашди. Бу бригада бошлиғи эди. Тўлаган билан Қўчқор рулга ўтиришди. Агрегат бир эпкин билан ўрнидан қўзғалди-ю экиш пайтида сеялка биринчи марта юрган жойга қоқилган қозиққа бориб бурилди. Ҳозиргина трактор юрган ҳам эдики, ишнинг сифатини кўздан кечираётган бригадир бирдан агрегатни тўхтатди. Механизатор сакраб ерга тушди, нима дейсиз дегандек бригадирга қаради.

— Ўзингиздан қолар гап йўқ,— деди бригадир,— ҳозир кўчат жуда мурғак, ёнғоқдек кесак устига тушса ҳам нобуд бўлади. Демоқчиманки, тезликни сал пасайтиринг.

— Бундан ҳам секин юрсак...

— Тушундим,— гапни илиб кетди бригадир,— ишда унум бўлмайди демоқчисиз: Йўқ, биродар ундай деб ўйласак янглишамиз. Ахир ҳосил кўчатдан олинади. Ҳар туп ғўзани кўз қорачуғидай асраб ардоқлаб ўстирсак шунда кутган ҳосилни оламиз. Сон орқасидан қувсагу, сифатга эътибор бермасак, ҳозир йўқолган бир-икки кўчатнинг қадри кузга бориб билинади, албатта. Иккинчидан, карталарга ҳали сув қўйилмаган, ғовак, тупроқ яхши ўрнашиб олганича йўқ, қўзғолиб кетиши мумкин...

Оққўрғон районидаги «Ўзбекистон» колхозининг ўртоқ Абдували Расулматов бошлиқ бригадаси колхознинг пешқадамларидандир. Абдували ака уч йилдан буён бригадага бошчилик қиляпти. Шу йиллар ичида у ўзининг моҳир ташкилотчи, миришкор деҳқон эканлигини амалда кўрсатди. У бошлиқ бригадада ҳар йили гектаридан 30—32 центнердан ҳосил олинади. Утган йили эса улар 95 гектар ернинг ҳар гектаридан 34 центнердан ҳосил олдилар. Бу айтишга осон. Лекин шунча ҳосилни йўқдан бор қилишнинг қийинлигини ерга уруғ қадаган деҳқон билади.

Байрам арафасида ана шу бригада даласида бўлдик. Азаматлар улуғ айёмни асосий майдонларда чигитни бир текис ундириб олиш билан кутиб олибдилар. Яшил квадратлар яшнаб турибди, карталарга назар солсангиз дилингиз яйраб, баҳрингиз очилади.

— Бу йил,— дейди Абдували ака,— илгари камҳосил олиниб келинган қўшни бригаданинг ерини ҳам қўшиб олганмиз. Ернинг яхши ёмони йўқ, қўшнининг ери ўгай эмас, фидокорона меҳнат қилиб, ўтган йилдагидек юқори ҳосил олиш учун куч-ғайратимизни аямаймиз,— дейишмоқда бригадамиз аъзолари.

Эртани ўйлаб баракали меҳнат қилаётган азаматларнинг юрак сўзлари бу. Улар тер тўкаётган пайкалларда, албатта, ҳосил мўл бўлади, бунга сира-сира шубҳа қилмаса бўлади.

С. ШОКАРИМОВ

ОЛТИНПАЗ

ОЧЕРК

— Урозбой ака, почтальончиликни ташласам дейман.

— Ие, ҳа, баҳай, енгил-елпи иш эди-ку,— раис негадир миқти гавдасини силкитиб кулиб қўйди.

— Ҳамма гап ана шунда-да Урозбой ака, тоғни урса талқон қиладиган йигитнинг танлаган касбини қаранг деб, каттаю-кичик таъна қиладиган бўлиб қолди. Келинг, яхшиси мени бирор бригадага бириктириб қўйинг, агар... — йигит яна нималар демоқчи эди-ю, раис гапни бўлди.

— Ҳа, гап деган бундоқ бўлибди, энди ўзингга келибсан, йигит. Почтальонлик ҳам чакки эмас. Лекин ҳар касбнинг ўз кишиси бўлади. Пахта бригадасига юборайми-а?

— Қанақа бригада бўлсаям майли, ҳар қалай далада ишласам дейман.

— Бўлмаса Самад аканинг бригадасига табелчи қилиб тайинлайман. У киши анча қартайиб қолган, сендақа дастёрга муҳтож...

Самад ака юзидан нур ёғиб, тилидан бол томиб турадиган одамшаванда деҳқонлардан эмасми, раис табелчиликка тавсия этган йигитни очиқ кўнгиллик билан қабул қилди. Нишонбой бу ерга келганининг биринчи кунидаёқ хушфеъл бригадир билан апоқ-чапоқ бўлиб кетди. Самад ака ўғли тенги келадиган бу йигитни камситмай деҳқончиликнинг миридан-сиригача билиб олишига кўмаклашди. Нишонбой ҳам бу ердагиларга ихлос қўйди, бирини ака, бирини ука, деди. Уларнинг қувончига ҳам, ташвишига ҳам шерик бўлди. Ўша минг тўққиз юз олтмиш биринчи йилнинг олтин кузида Самад акалар бригадаси гектаридан йигирма етти центнер хирмон кўтариб, колхозда биринчилар қаторига ўтиб олди.

Бултурги сулув баҳорни етаклаб келган мартнинг сўнгги кунларидан бирида раис Урозбой ака бригадага одатдагидан анча барвақт келди. Эрта тонг палласида ҳамма шийпонга йиғилиб, бугунги ишни режалаб ўтирарди. Салом-аликдан сўнг Самад ака раисга ҳазиллашди:

— Наҳорлаб нима қилиб юрибсиз бу ерда, раис?

— Наҳорлаб ов яхши бўлади, дейишади. Бир қирчиғайингиз бор. Шуни овлаб кетгани келдим,— деди Урозбой ака ҳам ҳазиллашиб.

Бригада аъзолари раис асл мақсадга кўчганида бу ҳазилнинг таги зил эканлигини фаҳмлаб қолишди.

— Кеча Бегатойнинг бригадасида бўлувдим,— деди раис юзига жиддий тус олган ҳолда — этагимиздан тортадиган бригадалардан фақат шу қолди. Ери ёмон эмас. Шундай бўлгандан кейин нега бор-йўғи ўн саккиз — йигирма центнер атрофида депсиниб турганига ҳайронман. У ерлар Нишонбойга ўхшаган юрагида ўти бор йигитларнинг ҳарорати синмагунча мўлжалдаги ҳосилни бермайдиганга ўхшайди. Нишонбойингиз ўша бригадани кўтарса девдим. Хўш, нима дейсизлар, розимисизлар?

Бир зум ҳамма жим қолди.

— Бир гапингизни икки қилмаймиз-ку, раис, бироқ шу жигаржон йигитимизни бағримиздан тортиб олишингиз жонимизни оғритади-да,— ачиниб гапирди Самад ака,— бу ниҳолни бизнинг бағримизга ўзингиз экиб кетувдингиз, энди ўзингиз... — у буёғига нима дейишини билмади шекилли, гапи оғзида қолди.

— Тўғри, ўзим экувдим. Аммо ўшанда мурғак ниҳол эди. Сизлар уни вояга етказдинглар. Минг раҳмат. Энди шу ниҳолни бошқа жойга олиб бориб эксак, лаззатли мева беради.

—Нимаям дердик,— охири тан берди бригадир,— зоримиз бор, зўримиз йўқ.

— Ўзинг розимисан, ука?— раис Нишонбойга ўгирилди.

Борган сари уялиб кетаётган йигит шу тобда кўзларини олиб қочгани жой тополмай қолди. У саволига жавоб кутиб турган раисга, маънолч кўзларини бир нуқтага қадаган бригадирга, сукутга чўмган пахтакорларга бир-бир назар ташлаб чиқди-да, кейин осойишта гап бошлади:

— Иккиланиб қолдим, Урозбой ака, ҳа десам ака-ука тутуниб қолган мана буларни кўзим қиймайди, йўқ десам ўртада юрак ёнаяпти.

— Демак рози бўлибсан-да,— кулиб юборди раис,— юрак ёнса, унинг ўтини ҳеч ким сўндиролмайди. Қани ўтир машинага, сенга ўша бригадани бир кўрсатиб келаман.

Урозбой ака машинага ўтириб деразадан бошини чиқарди-да «сизлар хафа бўлманглар, Нишонбойнинг ўрнига ундан ҳам яхшироқ йигитни топиб бераман» деди. Кейин шоферга «кетдик» ишорасини қилди. Машина ўрнидан силжиди-да, орқасидан енгил чанг кўтариб икки томонида яшил дарахтлар тизилган йўлдан елдек учиб, тезда кўздан ғойиб бўлди. Машина қишлоқнинг шундай биқинидаги пайкал чеккасига келиб тўхтади. Улар дала томон йўл олишаркан раис қўли билан атрофни кўрсатиб, йигитга ётиғи билан тушунтира кетди:

— Эсингдами, Нишонбой, бундан ўн икки йил муқаддам Паркатнинг Олтинбел қишлоғидан кўчиб келганимизда, бу ерда на дарахт ўсарди, на гиёҳ. Мана энди қара, меҳнатингнинг мевасини кўриб дилинг қувонади. Хўжалигимиз бақувват, беллашишга қурби етадиган бўлиб қолган. Ғарам-ғарам пахтамиз билан элга манзур бўлаяпмиз. Ўзингдан қолар гап йўқ, ҳаётимиз фаровонлашган сайин пахта кўпроқ керак бўлаяпти.

— Маъқул гап, Урозбой ака. Хўш, бу ер ўзи неча гектар?

—Қирқ беш гектар.

Улар битта-битта қадам ташлаб, суҳбатда давом этишаркан катта пайкалнинг нариги чеккасига чиқиб қолишганини ҳам пайқашмади. Нишонбой чамаси йигирма гектарча майдонда ястаниб, олтин ерни забт этиб ётган қамишзорга кўз тикиб, бироз сукут қилиб қолди. Кейин раисга ўгирилди-да, сўради:

— Урозбой ака сиз тажрибали деҳқонсиз, қани айтингчи шу қамишзорни ер қилиб олсак бўлармикан?

Бу савол раисни иккилантиргани йўқ. «Ери текис, қамиши бўлса қуриб қолибди,— кўнглидан ўтказди у,— меҳнат сарфласа бинойидай ер бўлади қолади».

— Бўлади, укам, бўлади. Оббо боласи тушмагурей, бу фикр қаёқдан келақолди дарров. Идрокинг дуруст, почтальон!— Шундай деб Урозбой ака хохолаб кулди, кейин ғоят мамнун бўлганиданми, икки бармоғи билан тим қора мўйловини бураб қўйди,— эртагаёқ бульдозер юборганим бўлсин!

— Одамларчи, одамлар. Кимларни бермоқчисиз?

— Ихтиёр ўзингда. Хоҳлаган пишиқ-пухта йигит-қизларни танлаб олсанг ҳам майлига.

— Бу ерда ишлаш оғир кўринади, меҳнатда тобланганларни танлаб оламан. Ўн киши бўлса бас!

— Бўпти,— раис йигитнинг қўлини маҳкам қисиб хайрлашди-да, қишлоққа йўл солди.

Яйдоқ далада якка ўзи қолган Нишонбой қамишзорга суқланиб боқаркан, унинг бўта кўзларида дадиллик, қатъийлик ўти, ишга бўлган ишқ ўти чақнарди. Шу кўзлар ўнгида олтин куз сепи, бўйи-бастида битган шиғил-шиғил ҳосилини кўтаролмай шохларини таъзим билан ерга эккан ғўзалар, бункерига «оқ олтин» қор каби ёғилаётган «зангори кема»лар, лим-лим пахта юклаб пунктга йўл олган турна қатор машиналар бир лаҳза намоён бўлди. Йигит орзу кетига-орзу улар, бу орзулар унинг кўзларига ишонч, юзига табассум бахш этарди.

Эртаси куни Ҳалима, Илеш, Туйма, эр-хотин Сотиболди ва Ойгул, Маҳмуд ва Марям, ака-сингил Мўминқул ва Зуҳралар мажмуасида комсомол-ёшлар бригадаси тузилди. Ёшларнинг шўх ялалари билан моторларнинг гулдуроси шу ерга етиб келди-ю, қишда жунжиб, ёзда ҳансираб ётадиган қамишзорга файз кирди. Бу ерда жанг бошланган куниёқ ҳаёт қайнар булоқдай жўш ура бошлади. Баҳайбат бульдозер ерга қалқон кўксини бериб кучли эпкин билан қамишзорни чекинтирабошлади.

Ҳа демай бу ернинг ҳувиллаган қиёфасидан асар ҳам қолмади, бир чеккасига қўйилган тухум нариги чеккасидан кўринадиган теп-текис пайкалга айланди. Бригада шунқорлари шу ерларни қадам босилса тўпиққача ботиб кетгудай қилиб ишлаб қўйишди. Семиз ер бағрига барака уруғи қадалганида уларнинг қувончишганини кўрсангиз эди! Аммо кўп ўтмай чеҳраларидаги севинч аломатлари ўрнини ташвиш эгаллади. Ҳа деганда ёмғир ёғавермагач, ер сувга ташна бўлиб қолди. Тупроқ бағридаги чигит тиш орасига олинса, азбаройи қуриб кетганидан қирс этиб чақиларди. Шошилинч равишда чигит суви берилди.

Ёшларнинг ишидан кўз-қулоқ бўлиб турган ён атрофдаги бригадирларга бу нарса ёқмади. Қўшни бригаданинг бошлиғи Амир ака Нишонбойга панд-насиҳат қила бошлади:

— Ука, бизлар сендан беш-олти кўйлакни ортиқ йиртганмиз. Кўз очиб пахтани кўрганмиз. Ҳозир сув қўйсанг ютқазасан, эрта-индин шов этиб ёмғир ёғиб берса чигитинг чириб кетади.

— Чигит қуриб-қақшаб кетса майлими,— деди Нишонбой истиҳола қилиб ўтирмай,— ёмғир ёғса ҳам зиён қилмайди, бизнинг ерларимиз қир, қия. Офтоб чиқса, сал шамол урса, намни кўтариб кетади. Қайтага бир сувдан ютганимиз қолади...

Нишонбойлар хўпам тўғри иш қилишган экан. Чигит суви мурғак ғўзаларнинг қулоғидин тортқилаб ер бетига олиб чиқди. Буларнинг пайкалларини ям-яшил квадратлар қоплаб олганида табиатдан эҳсон кутиб ўтирганларнинг чигити энди ерга нимжон томирини қадаб униб чиқабошлаган эди. Ана шунда Амир акага ўхшаганлар бармоқ тишлаб қолишди.

Бригадир тутганини кесадиган, талабчан одам чиқиб қолди. Шу феъли орқасида у ўзичинггина эмас, бошқаларнинг ҳам ҳаловатини бузиб турар, ҳоли-жонига қўймасди. Нишонбойнинг бу табиати дастлаб бригада аъзоларининг баъзиларига ёқмади. Лекин кўп ўтмай улар бригадир ўз иши учун эмас, кўпчилик учун куюнчаклик қилаётганини тушуниб олишди. Иш кунда-кун қизий бошлади. Мурод трактори билан ер кўксини кукундай қилиб юмшатса, Мўминқул билан Маҳмуд жўякларга самоварнинг жўмрагидан оқизгандай жилдиратиб сув қўяр, қолганлар бўлса бегона ўтларга кун беришмасди.

Шу аснода уч ойдан мўлроқ вақт ўтди. Тўкин этагини ёзиб саҳий куз кириб келганда ғўзалар бирам бўлиб бердики, қўяверасиз. Ҳар гектарда тўқсон минг ғўза, ҳар туп ғўзада йигирма бештадан бўлиқ кўсак! Пахтакорларнинг кўнгли равшан тортиб турганида тўсатдан бир эмас икки аёз бўлиб берса бўладими. Совуқ урган ғўзалар бир кунда шалпайди қолди. Ҳали етилишга улгурмаган хом кўсакларни ушлаб кўрсангиз билқ-билқ қиларди. Бу хунук воқеа ҳамманинг ҳафсаласини пир қилди. Нишонбойнинг бўлса қовоғидан қор ёғилар, кўнглига қил сиғмасди.

Шундай ғамбода кунларнинг бирида Нишонбой бир туп ғўзанинг қаршисига чўкка тушиб, қаламтарашда совуқ урган кўсакнинг лабларини очиб, энди оқариб келаётган «тиш»ларига тикилиб турарди. Шу пайт унга яқинлашган кишининг оёқ шарпаси эшитилди. Бригадир ўгирилиб қараса, тепасида Бўка ишлаб чиқариш бошқармасининг агрономи ўртоқ Жўраев турибди. Бир-бирлари билан ҳол-аҳвол сўрашишди.

— Ҳа, Нишонбой, хафа кўринасиз?

— Э, кўрмайсизми... — бригадир хуноби ошиб кетганидан бўғзига бир нарса тиқилиб, буёғини гапиролмай қолди.

— Кўрдим, кўрдим, ука, офат унчалик хатарли бўлмапти. Кўрасиз, ҳаммаси жойида бўлади.

— Бўлиб бўпти энди. Бектурғон аканинг бригадасидагилар теримга тушишганига бир ой бўлиб қолди. Планни етмиш процентдан ошириб юборишди. Бизнинг қўлимиз эса ҳали пахта ушлагани ҳам йўқ.

— Э, хуноб бўлиб нима қиласиз ука. Мана офтоб ҳам чиқиб кетди. Ғўза баргларини совуқ урган эмасми, ҳа демай ўз-ўзидан тутдай тўкилиб кетади. Чаноқлар ҳам бараварига очилиб беради. Машиналарни гумбирлатиб ишлатиб юборсанглар бўлгани. Ана ундан кейин қўл билан пахта тераётган Бектурғон акалар сизлар билан беллашаверишсин...

Жўраевнинг айтгани келди. Орадан бир ҳафта ўтар-ўтмас ғўза барглари ерга дув тўкилди, чаноқлар тирсиллаб очилиб кетди. Нишонбой ака раисга учрашиб, бир эмас тўртта «ХВС—1,2»ни олиб келди. Мурод, Бердиёр, Усар, Алимбек бошқараётган «зангори кема»лар пайкал оралаб ишлай бошлагач, хирмон устида бункерлар кетидан бункерлар оғиз очиб, «оқ олтин» шалоласини қуя бошлади. Суръат чунонам жадаллашиб кетдики, бундан ҳамма ҳайратда қолди. Белбоқни бир дақиқага ҳам бўшатмаган ёшлар ўн икки кун деганда планни дўндириб қўйишди. Яхши гапнинг учқур қаноти бўлади, деганларидай «Нишонбой Мирзахоновнинг бригадаси планни колхозда биринчи бўлиб бажарибди» деган хушхабар ҳаммаёққа яшин тезлигида тарқалди. Буни қарангки, Нишонбойлар планни бир процентдан бир юзу икки процентга олиб чиқишгунича Бектурғон акалар тўрт процент пахта теришибди. Мана сизга машинанинг шарофатию, ғайрат-шижоатнинг меваси!

Гапнинг пўскалласини айтганда, Нишонбойлар гектаридан ўттиз уч центнердан пахта кўтариб, ҳосилдорликни бир йилдаёқ ўн уч центнерга ошириб юборишди.

(Давоми 4-бетда)

ОЛТИНПАЗ

(Боши 3-бетда).

...Қирчиллама қиш кунларининг бирида раис Ўрозбой ака далага кетаётиб йўл-йўлакай Нишонбойнинг ҳовлисига кирди.

— Салом алайкўм Ўрозбой ака, қани ичкарига!

— Йўқ ука, раҳмат. Икки оғиз гапим бор эди. Яқиндан бери бир фикр хаёлимдан кетмаяпти. Хўв анови сизларнинг бригадангиз ёнидаги катта майдон бор-ку, шуни ҳам серҳосил ерлар қаторига қўшиб олсак дейман. Бу иш сенинг қўлингдан келади. Лекин айтиб қўяй, бу йил зўрламайман, ихтиёр ўзингда.

— Бажонидил раис, ахир сизнинг йўриғингиздан юриб кам бўлаётганим йўқ.

— Ўзингам шоти экиб арава ундириб оладиган деҳқонлардан бўлиб қолдинг, Нишонбой.

— Одамларим билан ўша ерга ўтаманми?

— Йўқ, унда ҳозирги ерингларда ким қолади. Ичларингдан ишбилармон кишини танлаб бер, ўшани бригадир қилиб қўямиз.

— Бўпти! Зуҳра деган қизимиз бор, сиз айтган бригадирликка ўша боп. Ўзиям иш деса томдан ташлайдиганлар хилидан. Ташкилотчилиги ҳам чакки эмас.

Нишонбойнинг бригадаси иккига бўлинди. Бултурги ерда Зуҳра Зарованинг бригадаси қолди. Мўминқул, Илеш, Узил, Ойгул ва Сотиболдилар Зуҳра билан бирга қолишди. Нишонбойларнинг сафини тоғни урса талқон қиладиган Жаббор, Аширбой, Айтқул, Сулаймон ва Ойнақул деган йигитлар тўлдиришди. Улар бултурги йигирма беш гектар яхши ер ёнига қирқ беш гектар унумсиз ерни қўшиб олишди...

Мана, диёримизга меҳмон бўлиб келган келинчак баҳорнинг ҳам кўпи кетиб ози қолди. Шу баҳорда Нишонбойнинг туғилганига роса икки мучал тўлди. Шу баҳорни пухта шайланиб кутиб олган пахтакорлар экиш мавсумида ҳам жонбозлик кўрсатиб ишлашди. Барака уруғи ҳамма майдонларга шахмат усулида аллақачон қадаб бўлинган эди. Бу йил ҳам вақтни ўтказмай чигит суви берилувди, пайкаллар ҳаш-паш дегунча яшил квадратлар билан яшнаб кетди.

Қуёш уфқ гардишига бош қўяётган пайт. Нишонбой номи селгий бошлаган пайкални оралаб юрибди. Унинг офтобда пишган чеҳрасидаги сезилар-сезилмас табассум аломати мамнунликдан далолат бериб турибди. Бригадир ўртадан хиёл пастроқ бўйини ерга энгаштириб, меҳнатда тобланган қўллари билан кўкламнинг сабосидан оҳиста тебранаётган чинбарг ғўзаларни авайлабгина силаб қўйди. У куздан буён қилинган қайноқ меҳнатнинг бу илк мевасига суқланиб боқди, ҳатто олдига раис келиб тўхтаганини ҳам пайқамай қолди.

— Салом ўртоқ олтинпаз, — мийиғида кулиб қўйди раис.

— Салом. Олтинпаз дедингизми, исмимни унутибсиз чамаси.

— Исминг Нишонбойку-я, касбинг олтинпаз. Ажабланаяпсан-а, ҳозир тушуниб оласан. Тунов куни бир ёзувчи келувди. Уёқ-буёқдан гаплашиб ўтирдик. Бир вақт «сизлар олтинпазсизлар, ошпаз, кабобпаз, сомсапаз, мантипазлар овқатнинг пазандаси бўлишса, сизлар «оқ олтин»нинг пазандасисизлар» деб қолди. Кулаверив ичагим узилаёзди. Тўғри-да, ҳеч вақо йўқ ердан олтин ундирамиз-ку, биз пазанда бўлмай, ким бўлсин?!

Икковлон хандон ташлаб кулишди.

Ўрозбой ака пайкалдан чиқиб йўлнинг нариги чеккасидаги Зуҳра бошлиқ бригада майдони оралаб кетди. Нишонбой бўлса, пайкалнинг ўртасида тик турганича, ложувард осмон бағридаги тарам-тарам булутларни алвондай қизартириб, ҳамма ёққа кокилларини ёйиб бораётган қуёшнинг чўғ юзига бир зум тикилиб қолди. Ҳа, йигит бундан буён ишбилармон деҳқондай кун санай бошлайди. Шу саҳий қуёш яна бир юзу йигирма марта ботгач, ҳозир бригадирнинг оёқлари ёнида ўзини кўз-кўз қилиб турган ғўзалар белга уради, миллион-миллион чаноқлар сарабодроқдай бодраб очилади.

Шуҳрат ШОРАҲМЕДОВ

Бўка, Ильич номли колхоз.

ЖАҲОН КОНГРЕССИГА

Шу йил 24 июнда Ватанимиз пойтахти Москвада жаҳон хотин-қизларининг Конгресси очилади.

Яқинда Тошкент шаҳар партия комитетига тўпланган шаҳар хотин-қизларининг 300 дан ортиқ вакиллари конгрессга тайёргарлик масалаларини муҳокама қилдилар. Мажлисда сўзга чиққан ўртоқлар Конгрессга совға-салом юбориш ҳақида ҳам фикрлашдилар. Шаҳар почтамти хотин-қизлари номидан сўзга чиққан ўртоқ О. И. Бутакова, почтамт коллективи конгресс фондига 300 сўм тўплашга қарор қилганликларини айтди.

— Биз ҳам конгрессга совғалар тайёрламоқдамиз, — дейди Ўрта Осиё темир йўл бошқармаси хотин-қизлар советининг раиси ўртоқ Л. Муҳамеджонова. — Конгресс фондига қўшаётган кичик совғамиз жаҳон халқлари дўстлигини янада мустаҳкамлайди.

Йиғилишда Чет эллар билан маданий алоқа қилувчи республика Жамиятининг раиси ўртоқ Х. С. Шукурова жаҳон хотин-қизлари Конгресси ҳақида сўзлаб берди.

Йиғилиш охирида Тошкент саноат области партия комитетининг секретари ўртоқ Х. Р. Мусахонова партия ва ҳукуматимизнинг хотин-қизлар фаровонлиги ҳақида қилаётган ғамхўрликлари тўғрисида сўзлади.

Г. СОЛИҲОВА.

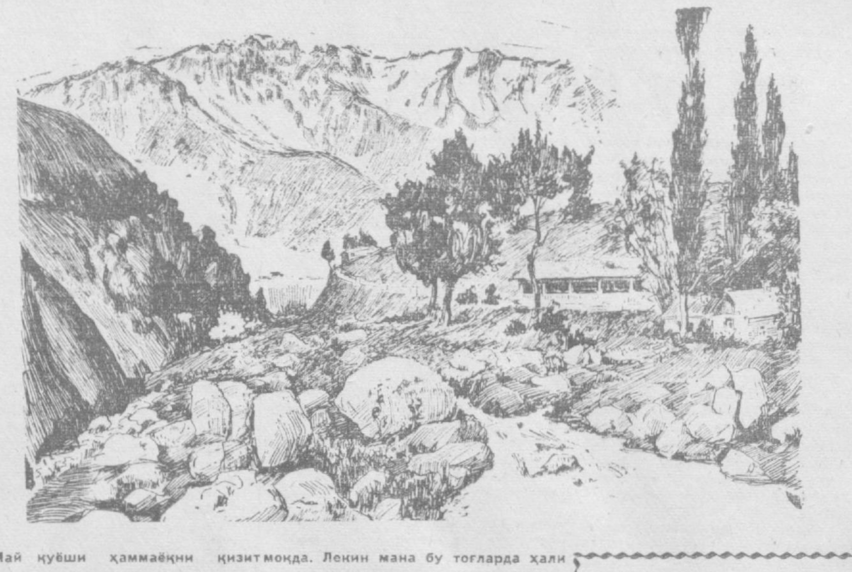

Май қуёши ҳаммаёқни қизитмоқда. Лекин мана бу тоғларда ҳали ҳам кумуш қор ётибди. Унинг бағридаги дарахтлар эндигина барг чиқазган. Тоғдан тош-харсангларга урилиб зилол сув оқмоқда. Нақадар бахаво, манзарали жой. «Горняк» пионер лагери ана шу ерга жойлашади. Ҳа демай у юзлаб болаларни ўз қучоғига олади. Бу сўлим манзара оҳангаронлик ҳаваскор рассом М. Просянойнинг қўлига қалам тутқазди.

Редактор М. ҚОРИЕВ.

ҚИЗЛАР МУСОБАҚАЛАШДИЛАР

Бу — ўша мактуб. Махпират уни тагига атр гул сурати солинган конверт ичига жойлашдан аввал яна бир бор ўқиб чиқаркан, бир лаҳза ўй суриб қолди. «Роза — уддабурон қиз. Маккажўхорининг тилини биладиган, тажрибали, донгдор бригадир. У бутун эл-юртга маълум ва машҳур. Уни мусобақага чақириб, ҳосилимиз сизларникидан кам бўлмайди деб, катта кетмадиммикин мен? 1500 центнер... Бордию...»

Дилин мафтун этган ана шундай туйғу, хаёлини чирмабчулғаб олган ҳар хил тахмин, ўй-андишалар унинг ёш қалбига сира ором бермасди. Аксига олгандек боя кўк юзида қалқиб юрган енгил булутлар галаси ҳа деганда тарқалабермас, у дам ўтган сари қуюқлашиб қизнинг ташвишини тобора оширарди. Ишқилиб ёмғир тағин қуйиб юбормасин-да. Звено бошлиғи Махпиратнинг хаёлида шу сўзлар бетиним такрорланарди.

Кўкламнинг серташвиш онлари ортда қолди. Илк машаққатлар енгиб ўтилди. Ерга уруғ қадалиб, маккажўхорининг маржон янглиғ дуркун бўй кўрсатгани аллақачонлар эди.

Махпират далага бориб етганда қуёш ҳали борлиқ узра зар кокилларини батамом тўшаб улгурмаган паллa эди. Раппа-роса тизза бўйи келадиган маккажўхори пояларига қўнган шабнам доналари ҳам ҳали ювилганича йўқ. Звено бошлиғи катта картага оқшом таралган сувнинг эгатларда бир маромда жилдираб оқаётганига ишонч ҳосил қилгач, қўшни пайкалга томон тез-тез одимлаб кетди. Демак, Раҳмат ака мендан илгари келган экан-да, дилидан ўтказди у нариги картада юраётган тракторнинг янгроқ овозига қулоқ соларкан. Махпират Раҳмат Нишонбоев билан саломлашиб, ҳорма-бор бўлдан кейин:

— Ер намтоброқ эмасми? — деди.

— Жуда жойида, ер киройи шунақа етилса-да. Икки пеш қолди, чошгоҳгача тугатаман, — деб жавоб берди Нишонбоев.

Қиз мамнун бош ирғаб қўйди. Чошгоҳгача тугайди! Бу деган сўз 25 гектар маккажўхори қатор ораларига узунаси ва кўндалангига иккинчи комплекс ишловнинг тугалланиши демакдир. Барқ уриб ўсаётган дала маликасининг бугунги ҳусни, қадди-камоли кўзларни қамаштиради. Ҳосилнинг мўл бўлишига ҳамманинг ишончи комил. Улуғ айём — 1 Май арафасида биз Махпират Орипова бошлиқ мазнур бригадада бўлдик. Махпиратнинг шу райондаги Калинин номли колхознинг маккажўхорикор бригада бошлиғи Роза Отабоева билан баслаша олишига биз ҳам амин эдик.

Суратда: Любовь Ли ва Роза Отабоевалар изидан боришга аҳд қилган звено бошлиғи Махпират Орипова.

В. Салов фотоси

Янгийўл ишлаб чиқариш бошқармасидаги «Ленинизм» колхози.

СУВДАН ҚУРУҚ ЧИҚМОҚЧИ...

СОВЕТ ЭЛЧИХОНАСИНИНГ АҚШ ДАВЛАТ ДЕПАРТАМЕНТИГА НОТАСИ

Очиқ денгизда балиқ овлаб юрган совет балиқчи траулерини Америка ҳарбий кемалари Атлантик океанининг ғарбий қисмида ўққа тутганлиги муносабати билан СССРнинг АҚШ даги элчихонаси 12 мартда АҚШ давлат департаментига норозилик нотаси юборганлиги илгари хабар қилиб ўтилган эди. АҚШ давлат департаменти ана шу нотага қайтарган жавобида совет траулерини ўққа тутиш фактини аслида инкор этади ҳамда Америка ҳарбий маъмурларининг халқаро сувлардаги йўл қўйиб бўлмайдиган ҳаракатларини ёқлашга уринади.

Шу муносабат билан СССРнинг АҚШдаги элчихонаси 26 апрелда АҚШ давлат департаментига янги нота юборди, бу нотада Совет ҳукумати АҚШ давлат департаментининг жавобини қониқарли деб топмайди.

Давлат департаменти, деб таъкидланади нотада халқаро ҳуқуқнинг умум эътироф этган нормаларига хилоф иш тутувчи Америка ҳарбий кемаларининг очиқ денгиздаги иғвогарлик ҳаракатларини ёқлаётганлигига халқаро сув йўлларида бебошлик ҳаракатларига йўл қўйиб беришдан бошқа нарса эмас, деб баҳоламасдан бўлмайди.

Совет ҳукумати ўз норозилигини таъкидлайди ҳамда Америка маъмурлари келгусида бундай ҳодисаларга йўл қўймаслик учун амалий чоралар кўрадилар, деб умид қилади. (ТАСС).

ҚАНИ, ХУРСАНДЧИЛИККА!

САЙРГОҲЛАР ЧОРЛАЙДИ

Бугун шаҳримиз меҳнаткашларини сўлим сайргоҳлар, парклар чорламоқда. Пойтахтимизнинг маданият ва истироҳат боғлари бу кунга алоҳида тайёргарлик кўрди. Анвойи гуллар, кўм-кўк дарахтларга бурканган «Победа» паркида баҳор байрами ўтказилади. Боғда завқли кеча уюштирилади. шинаванда санъаткорлар ва бадиий ҳаваскорлар хизматда бўладилар.

Пушкин номли маданият ва истироҳат боғи коллективи байрамга катта фестиваль тайёрлади. Бу фестивалда кўпгина ҳаваскорлик коллективлари меҳнаткашларни 1 Май байрами билан қутлайдилар. уларга маданий хизмат кўрсатадилар.

Пойтахтимиз майдонлари, хиёбонлари ҳам сайлгоҳларга айланиб кетади. В. И. Ленин номли майдонда халқ филармонияси. «Восток» клуби, «Искра», «Ёш гвардия» кинотеатрлари оркестрларининг концертларини томоша қиласиз. Шаҳар маданият уйи, бадиий ҳаваскорлари, «Ватан» кинотеатри оркестри Комсомол майдонига келган кишиларга қизиқарли программада концерт кўрсатадилар. Беруний майдонида эса Муқимий номли театр артистлари ўз санъатларини намойиш қиладилар.

САВДО-СОТИҚ ҲАР ҚАЧОНГИДАН ОРТИҚ

Байрам намойишига чиққан меҳнаткашларга намунали савдо хизмати кўрсатиш учун шаҳар савдо бошқармаси қатор тадбирларни ишлаб чиқди. Намойишчилар колонналарига озиқ-овқат маҳсулотлари етказиб бериш учун 250 лоток ташкил қилинди.

«Ташлимводторг» трести кўча ва майдонларда 200 га яқин сув, мороженое лотоклари орқали аҳолига савдо хизмати кўрсатади. Яна 250 лотокда эса кондитер маҳсулотлари сотилади. 14 та автомашина намойишчилар колонналари ўтиб борадиган кўчаларда кенг ассортиментдаги озиқ-овқатлар билан савдо қилади. Шунингдек, шаҳар умумий овқатланиш тармоқлари ҳам байрам кунларида аҳоли гавжум бўладиган жойларда янги савдо пунктлари ташкил қилади.

КАТТА ТОМОШАЛАР

Тошкент шаҳар театрлари, концерт заллари байрам репертуарига ўзларининг энг яхши спектакллари, концертларини киритганлар.

Алишер Навоий номли опера ва балет театрида бугун ва эртага икки программада катта байрам концерти бўлади.

Ҳамза номли Академик драма театри қишки ва ёзги бинода томошабинларга хизмат қилади. Қишки бинода кундуз ва кечқурун «Олов» спектакли, ёзлик бинода эса «Тобутдан товуш» кўрсатилади. Муқимий номли музикали драма ва комедия театри коллективи ўз репертуаридаги янги спектакллар билан уч марта байрам концерти қўйиб беради.

Эстрадани севувчилар Ўзбек Давлат эстрадаси театри биносида эстрада ва балет кечасига келишлари мумкин. Бу кечада СССР Большой театри солистлари ҳамда РСФСР эстрадаси усталари қатнашадилар.

Байрам арафасида пойтахтимизга қозоқ давлат ашула ва рақс ансамбли гастролга келди. 90 кишилик бу коллективнинг томошаларини Округ офицерлар уйида кўришингиз мумкин.

Пойтахтимиз кино залларига кирган томошабинлар хушчақчақ, қувноқ кинофильмлар — «Черёмушки» ва «Катта йўл» музикали кино-комедияларни кўрадилар. Биринчи картинада ўзингиз севган артистлар С. Филиппов, М. Пуговкин, В. Меркурьев каби ажойиб кино усталари қатнашадилар.

Байрамингиз кўнгилли ўтсин, ҳамшаҳарлар!

УЛУҒ АЙЁМ

Бу кун май байрамидир, сайр этайлик боғу-бўстонлар,
Қайу гулшанда кўрсак ғунчалардур шоду-хандонлар.
Мусаффодур ҳаволар, дилда доим шоду-хуррамлик,
Тамомий халқ хурсанд, турмушидур кўп фаровонлар.
Ҳама равшан бўлибдур бахти-иқбол офтобидан,
Ҳамиша тинчликда кўп сурайлик даври-давронлар.
Гиёлар ранг-баранг юз кўрсатиб ҳар дашти-саҳрода,
Агар бир сайр қилсанг, кўп чиройлик пахта майдонлар.
Букун май фаслини ҳарқанча таъриф айласам камдир,
Насимий бирла айлар жон ила ҳам танга дармонлар.
Қилибдур партия раҳбарлиги ҳар кимсани мамнун,
Анингчун Мушкини кўп шоду-ҳуррам барча инсонлар.

МУШКИН.

Май далалари!.. Деҳқон қўли гул қилган поёнсиз пахтазорларнинг йўл чеккаларида азм дарахтларнинг яшил барглари чапак чалишиб, шабада эпкинида тебранади. Йирик-йирик пайкалларда яшил квадратлар кашф этган ғўзалар майсаси тебраниб кўкка бўй чўзади. Узоқ-узоқлардан қудратли агрегатларнинг гуриллаган овозлари ел қанотида учади. Ҳа, нақадар файзли, оромбахш далалар!

В. Салов фотоси.

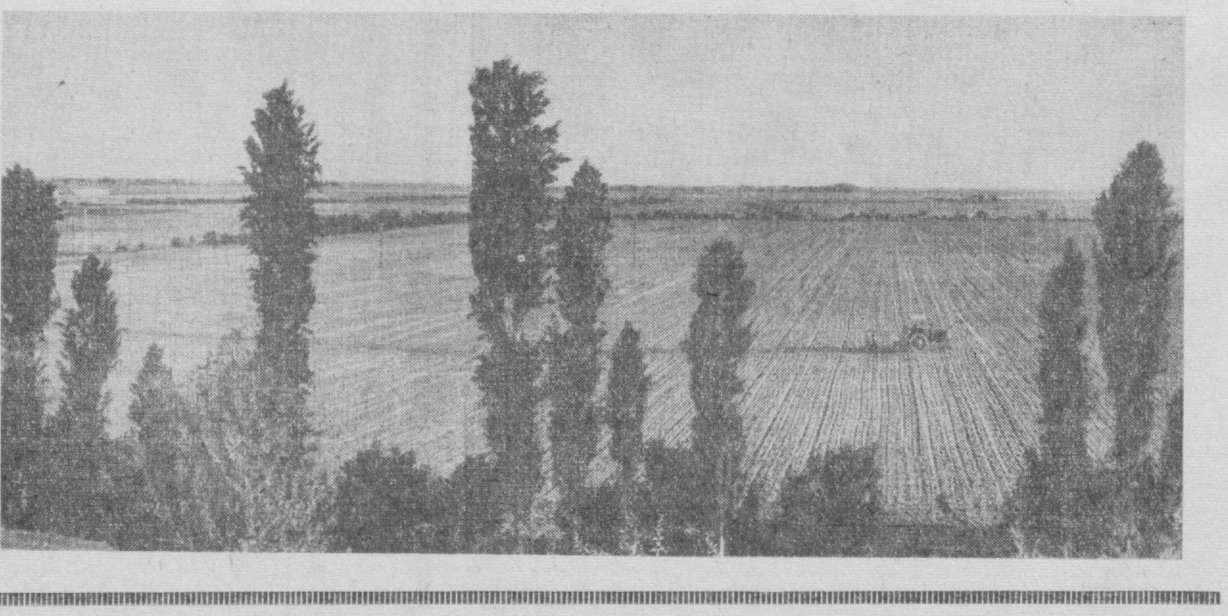

БИРИНЧИ НАМОЙИШЛАР

Баҳор қуёши ямяшил далалар узра саҳий нур сочади. Қайин ва тераказорлар шохларида муаттар ҳидлар анқиб туради. Мевали дарахтлар камалак ранг гуллар билан бурканган. Буларнинг ҳаммаси баҳор ва меҳнат байрами, ер юзи меҳнаткашларининг ҳамкорлик ва бирдамлик куни 1 Май шодиёнаси бошланганидан далолат беради. Меҳнаткаш халқ 77 йилдан буён 1-Майни зўр тантана билан нишонлаб келмоқда.

Капитализм асорати ва зулмга қарши, тинчлик ва социализм учун кураш руҳида ўтадиган бу традицион байрам биринчи марта 1886 йилда бўлган эди. Жаҳон меҳнаткашларининг халқаро бирдамлик куни 1-Май Тошкентда ва Туркистоннинг бошқа шаҳарларида 1904 йилдан бошлаб нишонланмоқда.

«Шаҳарнинг бир четида кекса, яширин иш олиб боришда синалган ишчи Бабушкин (Қозондан шу ерга юборилган большевик В. Д. Корнюшиннинг таҳаллуси) яшар эди. Унинг квартираси яқинида бир одам ўтирар ва пароль бўйича ичкарига одамларни қўярди. Соат 10 бўлганда ҳамма йиғилган эди. Бу сафар кўп одам тўпланганлигидан биров деразада, биров стол устига чиқиб ўтирар, кўпчилик эса тик турарди. Революцион интеллигенция вакили Шавдия биринчи бўлиб гап бошлади (социал-демократ Шавдия Тифлисдан Тошкентга сургун қилинган эди). У ўзининг қизғин нутқида самодержавиега қарши, бошлиқларнинг зулмига қарши уюшган ҳолда курашиш зарурлигини ишчиларга уқтириб ўтди. Резолюция қабул қилиниб йиғилиш қатнашчиларига варақалар, яширин адабиётлар ва «Искра» газетаси тарқатилади. Иш тамом бўлишига 10 минут қолганида ишчилар кираверишдаги дарвоза олдида тўпландилар. Жуда катта аламон гудок овозини кутиб турарди. Ҳамма бугунги кун муносабати билан ҳазиллашар, аския қиларди. Одамлар 1-Майни оилалари ва таниш-билишлари билан шаҳардан ташқарида байрам қилишга тўпланганди. Гудок чалиниб, юзлаб варақалар осмонга учирилди. Бу варақаларни ишчилар тутиб олиб ўқишарди. Эшик очилди. Ҳамма тиқилинчда ташқарига чиқишга шошилар эди. Шу вақт бирдан ўртада «Марсельеза»ни ўқиётган бир кишининг овози эшитилди. Унга жавобан «Яшасин Биринчи май!», «Йўқолсин зулм!» деган хитоблар янгради.

Кираверишдаги хонага яширинган жандармлар айбдорларни қидиришга тушдилар. Бироқ мастеровой-ишчилар ҳар томонга тарқалиб кетишди. Натижада миршаблар ҳеч кимни қамоққа ололмай қолишди...»

Тошкентда биринчи ишчи маёвкалари ана шу тариқа ўтди. У пайтларда чор ҳукумдорлари Биринчи май митинглари қатнашчиларини ана шундай таъқиб қилар эдилар.

Фақат 1918 йилда Октябрь революцияси ғалаба қозонгандан кейин мамлакатимизда, жумладан Туркистонда ҳам 1-Майни кенг нишонлаш имкони туғилди.

1918 йил 1-Майнинг байрам қилиниши Ўрта Осиё халқлари ҳаётида буюк воқеа — Советларнинг V ўлка съезди қарори билан Туркистонни совет автономияси деб эълон қилинган вақтга тўғри келди.

Тошкент большевиклари 1-Май байрамини ўтказишга катта тайёргарлик кўришди. 1918 йил апрель ойи охирида Тошкент Совети ижроия комитети 1-Майни ўтказиш ҳақида махсус қарор чиқарди. Қарорда бундай дейилган эди: «1-Май куни... ҳамма... муассасалар ёпилиши ва шу куни... давлат аҳамиятига эга бўлган ишларни бажарувчилардан мустасно... барча хизматчилар... вазифаларидан озод этилиши лозим... ҳамма совет ва жамоат бинолари Совет Республикасининг байроқлари билан безатилиши керак».

30 апрель куни кечқурун Озодлик уйида (ҳозирги «Комсомол 30 йиллиги» кинотеатри) шаҳар большевиклари ташкилотларининг 1-Майга бағишланган йиғилиши бўлиб ўтди. «Наша газета»нинг биринчи, иккинчи, учинчи саҳифаси байрамга бағишланиб чиқди.

Намойиш олдида Қизил Армия отлиқ қисмлари борарди. Улардан кейин автомобилларда Халқ Комиссарлари Советининг аъзолари ва Тошкент Совети Ижроия Комитетларининг вакиллари ўтишди. Яшил кўкатлар билан безатилган бир автомобилга Маркс ва Лениннинг портретлари ўрнатилган эди.

Машиналар кетидан Қизил Армия ва Қизил гвардиянинг пиёда қисмлари майдонга кириб бордилар. Ўзбек, қозоқ, рус, чет эллик интернационалчиларни бир сафда учратиш мумкин эди.

Қизил Армия бўлинмаларидан сўнг «эски» ва «янги» шаҳарларнинг касаба союз колонналари: трамвай ходимлари, темирйўлчилар, қурувчи ишчилар, кўнчилар, тўқувчилар ва бошқалар қизил байроқни кўтариб бордилар. Касаба союз колонналари кетидан уюшмаган граждандар юришди.

1 Май шарафига митинг, намойишлар Самарқандда ва Туркистоннинг бошқа шаҳарларида ҳам бўлиб ўтди.

Тошкент ва барча Туркистон республикасининг меҳнаткашлари дастлабки Совет биринчи майини — 1918 йилнинг 1-Майини ана шундай байрам қилдилар.

Яшнайвер, бизнинг улуғ ва севимли баҳор байрамимиз — Май!

Э. АБДУЛЛАЕВ

Ўзбекистон ССР Министрлар Совети ҳузуридаги Архив бошқармасининг старший илмий ходими.

Реклама ва эълонлар

ТЕЛЕВИДЕНИЕ

1 МАЙДА

БИРИНЧИ ПРОГРАММА

8.20 — **Салом, инсоният баҳори!** (Ўзбек ва рус тилларида).

9.00 — **Парад ва Тошкент шаҳар меҳнаткашлари намойиши** (В. И. Ленин номли майдондан репортаж).

17.00 — **Май байрам концерти** (болалар учун ўзбек тилида).

17.45 — **Мультипликацион фильмлар** (болалар учун). 18.25 — **Уз измим билан** (болалар учун кинокомедия). 19.00 — **Мультипликацион ва сатирик фильмлар** (катталар учун). 19.40 — **Менинг Тошкентим** (кинофильм).

20.00 — **Катта байрам концерти.** (1-бўлими ўзбек тилида, 2-бўлими рус тилида).

22.20 — **Салом, Гнат!** номли бадиий фильм

ИККИНЧИ ПРОГРАММА

Фрунзе телевидение студияси эшиттиришлари.

2 МАЙДА

БИРИНЧИ ПРОГРАММА

Ўзбек тилида: 12.00 — **Яшнаб-яшнаб Май келди, гулларга бойой келди** (кичкинтойлар учун концерт). 12.30 — **Салом, болалар!** номли бадиий фильм.

Рус тилида: 14.00 — **Ҳозирнинг ўзидаёқ** (қисқа метражли фильм). 14.35 — **Митти бола** номли бадиий фильм. 18.00 — **Пионерия** кино-журнали. 18.15 — **Мультипликацион фильмлар** (болалар учун). 19.05 — **Эстрада концерти.** 20.05 — **Бу фақат ҳазил эди** номли кинокомедия.

21.35 — **Байрам концерти** (ўзбек тилида).

ИККИНЧИ ПРОГРАММА

Фрунзе телевидение студияси эшиттиришлари.

ТЕАТР

ҲАМЗА НОМЛИ ТЕАТРДА (қишки бино) — 1/V кундуз соат 12, 3 ва кеч 8 да **Олов,** 2/V кундуз 12 ва 8 да **Тобутдан товуш.**

МУҚИМИЙ НОМЛИ ТЕАТРДА — қишки бинода: 1/V кундуз соат 12 да **Икки билагузук,** кундуз 4 ва кеч 7 яримда **Байрам концертлари,** 2/V кундуз соат 12 да **Алпомиш** кундуз 4 ва кеч 7 яримда **Байрам концертлари,** 3/V да **Нурхон,** ёзги бинода: 1/V кеч соат 8 да **Тошболта ошиқ,** 2/V кеч 8 да **Ишқинг билан.**

ЭСТРАДА ТЕАТРИДА — 1, 2/V кундуз соат 2 да **Ўзбек давлат эстрадаси концертлари.** Ўзбекистон ССР да хизмат кўрсатган артист **Муҳаммаджон Мирзаев,** эстрада солисти **Фахриддин Умаров** ва бошқалар қатнашади. Билетлар сотилган.

НАВОИЙ НОМЛИ ТЕАТРДА

1 Май кундуз соат 2 ва кеч 8 да

2 Май кундуз соат 12 ва кеч 8 да

КАТТА БАЙРАМ КОНЦЕРТЛАРИ

СССР халқ артисткалари **Ҳалима Носирова, Саодат Қобилова, Галия Измайлова,** Ўзбекистон ССР халқ артистлари **Карим Зокиров, Саттор Ярашев, Насим Ҳошимов,** Ўзбекистон ССРда хизмат кўрсатган артистлар **Жамол Низомхўжаев, Михаил Давидов, Ҳалима Комилова, Клара Юсупова, Гулнора Маваева, Раҳим Исахўжаев, Авнер Бараев,** опера солисти **Эргаш Йўлдошевлар** қатнашади.

Халқ чолғу асбоблари оркестри жўр бўлади.

ТОШКЕНТ ДАВЛАТ ЦИРКИДА

Анатолий Сокол

ўз ёрдамчиси — ЭЛЕКТРОН-МЕХАНИК КИШИ «РОБОТ» билан ХАЙРЛАШУВ ГАСТРОЛЛАРИ

1/V да томошалар кундуз соат 2, кеч 5 ва 8 да, 2/V да — кундуз 12, 3 ва кеч 7 яримда бошланади.

3, 4, 5 майда

МАВСУМНИНГ ЁПИЛИШИ

3 ва 4/V да томошалар кеч соат 7 яримда, 5/V да — кундуз соат 12, 3 ва кеч 7 яримда бошланади.

«Қизил Ўзбекистон», «Правда Востока» ва «Ўзбекистони Сурх» бирлашган нашриётининг босмахонаси.

Р. 08122. ИНДЕКС 64695 А. 1584.